

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ:
СУЧАСНІ МЕТОДИКИ
ТА ЇХ ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ»**

(21-22 червня 2019 року)

Харків
2019

УДК 37.07:[005:001.895](063)
I 66

Інновації в освіті: сучасні методики та їх практичне застосування. Матеріали науково-практичної конференції (м. Харків, 21-22 червня 2019 р.). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2019. – 112 с.
ISBN 978-617-7640-59-1

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Інновації в освіті: сучасні методики та їх практичне застосування». Розглядаються загальні питання педагогіки та історії педагогіки, теорії та методики навчання, теорії і методики професійної освіти та інше.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів.

УДК 37.07:[005:001.895](063)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Білокопитов В.І. ПРОГРАМА ЖАНА МОНЕ ЯК МЕХАНІЗМ СТУДЕНТСЬКИХ ТА АКАДЕМІЧНИХ ОБМІНІВ	6
Богомаз Т.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	9
Віннікова Л.Ф. ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕЇ ГУМАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	13

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Аніщенко В.О. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОФІЦЕРІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ ЗАСОБОМ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ЮРИДИЧНЕ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО», «ДІЛОВОДСТВО» ТА «ІНФОРМАТИКА»	18
Ачилдиев Ж.Х. МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ МЕТОДИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА В ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ	22
Єгорова О.І., Коротун А.Г. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МЕТОДІВ НЕФОРМАЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	27
Козлинская И.О. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ И СРЕДСТВ МУЗЫКАЛЬНОЙ ИНТОНАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ОБРАЗНОГО И УМСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА	31
Мазкова Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	35
Марченко А.А. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ	39
Мосорук Ю.І., Цуруль О.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ З БІОЛОГІЇ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ	42
Токмань В.В. МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	46

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Максименко Н.В. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ОСНОВ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	51
---	----

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Короткіх М.А. ОСНОВНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ВИКЛАДАЧІВ.....	57
Лошкова І.А., Таранник З.В. ПРИНЦИПИ ТВОРЧОГО СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА НА ЗАНЯТТЯХ МУЗИКОЮ	60
Луцик Г.О. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ	65
Ходунова В.Л. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ	68

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Сватула Т.И. АКТУАЛЬНІЕ ПРОБЛЕМИ НОВОГО КУРСА В ШКОЛЬНОЇ СИСТЕМЕ УКРАЇНИ.....	73
--	----

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Матвієнко Є.І., Кир'янова В.О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	77
---	----

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Канарова О.В., Худякова А.А. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	81
Любас А.А. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА.....	84

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Бондаренко Т.С. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЩОДО УПРОВАДЖЕННЯ ІКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ	88
--	----

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Брен І.А., Брен О.Г. З ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	92
Кожухова Х.В. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	96
Котова М.О. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК НАСТУПНА СХОДИНКА В РОЗВИТКУ ІКТ	100

Хабюк А.Я.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ 104

Чекрій І.І.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ

КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЮНЕСКО

(ПРИКЛАД ФРАНЦІЇ ТА ЕСТОНІЇ) 107

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Білокопитов В.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет*

ПРОГРАМА ЖАНА МОНЕ ЯК МЕХАНІЗМ СТУДЕНТСЬКИХ ТА АКАДЕМІЧНИХ ОБМІНІВ

З моменту створення Європейського Союзу співпраця в освітній галузі є одним із основних принципів європейської освіти. Навчання, стажування, участь у дослідницькій роботі за кордоном дозволяє людині розширити мережу своїх контактів та дає змогу поглибити вивчення й знання іноземних мов. Для забезпечення сприятливих умов для такої співпраці у ЄС було засновано низку спеціальних програм, що являють собою механізми студентських та академічних обмінів між державами ЄС та країнами з-поза його меж.

Детально хотілось би охарактеризувати програму імені Жана Моне¹, яка була започаткована за ініціативою Європейської Комісії у 1990 році й мета якої полягає в підвищенні рівня знань та поінформованості суспільства в ЄС та поза його межами з питань європейської інтеграції. Ця мета реалізовується через стимулювання викладання, дослідницької діяльності з європейської інтеграції, зокрема стосунків ЄС з іншими країнами, та міжкультурного діалогу [1].

Починаючи з 2007 року, на рівні з такими освітніми програмами як Еразмус Мундус програму Жана Моне було інтегровано в більш загальну Програму навчання впродовж життя (Lifelong Learning Programme).

Основними завданнями програми² стали:

¹ Програму Жана Моне (Jean Monnet Programme) названо на честь Жана Моне – одного з «батьків-засновників» Європейського Союзу, першого президента Вищого органу Європейської спільноти з вугілля та сталі)

² Програма Жана Моне діє в 61 країні світу; більше 700 університетів пропонують курси Жана Моне, які входять до їх навчальних планів. До мережі програми Жана Моне входять близько 1500 професорів, які щорічно викладають для більше, ніж 250 000 студентів в усьому світі, розроблено та викладається 2014 європейських модулів та курсів.

по-перше, поширення знань щодо євроінтеграційних процесів та підвищення рівня поінформованості суспільства;

по-друге, активізація науково-теоретичних дискусій та обговорень актуальних проблем освіти, осмислення сучасних характерних рис європейської інтеграції, осмислення її минулого та пошук майбутнього шляхом організації науково-практичних конференцій та дискусій;

по-третє, підтримка установ вищої освіти та науково-дослідних закладів, асоціацій університетів [2].

У 2014 році програма Жана Моне трансформувалась у напрям нової програми ЄС Еразмус¹.

Для України як країни-партнера з країнами-членами Програми Еразмус+ спрямовані на організацію та участь в проектах з академічної мобільності.

Програма КА1 «Міжнародна кредитна мобільність» включає: 1) короткострокові програми обміну: на навчання (3-12 міс.) та на практику (2-12 міс.) для українських (молодших) бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів; викладання / підвищення кваліфікації / на стажування (від 5 днів до 2 міс.) для викладачів та працівників закладів вищої освіти. 2) спільні магістерські програми (повний курс навчання / викладання на спільних освітніх програмах Erasmus Mundus з отриманням повної вищої освіти в Європі на рівні магістра) [4].

Програму КА2: «Проекти співпраці» створено задля розвитку інновацій та обміну кращим досвідом у галузі вищої освіти, а також для співпраці між країнами-членами та країнами-партнерами.

Ця програма відкриває можливості розбудови потенціалу задля: а) впровадження реформ у сфері вищої освіти на основі розвитку Болонського процесу; б) розроблення нових, інноваційних та міждисциплінарних підходів до викладання й навчання, розроблення освітніх курсів на основі вже існуючого досвіду; в) стимулювання підприємництва і підприємницьких навичок викладацького складу; г) сприяння обміну знань та залучення підприємств у навчальний процес [5].

¹ Це програма ЄС на період 2014-2020 рр., що підтримує проекти співпраці, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту.

Основні види діяльності за програмою КА3 «Підтримка реформ у сфері вищої освіти» обрано підтримку Відкритого методу координації; розвиток і запровадження інструментів прозорості ЄС; визнання кваліфікацій; створення мережі експертів з реформування вищої освіти у країнах-сусідах та країнах-кандидатах; міжнародний діалог щодо освітньої політики; всесвітня асоціація випускників; міжнародна привабливість і пропагування вищої освіти [6].

Мета Еразмус на сучасному етапі полягає у сприянні європейській 2020 стратегії працевлаштування, соціальної рівності тощо.

Еразмус також прагне просувати значний розвиток своїх партнерів у галузі вищої освіти, і сприяти досягненню цілей молодіжної стратегії ЄС.

Особливі питання, що приймаються програмою, включають: скорочення безробіття, особливо серед молоді; забезпечення навчання дорослих, особливо новим навичкам та навичкам, які потребує сучасний ринок праці; заохочення молоді до процесу європейської демократії; підтримка нововведення, співпраці і реформи; просування співпраці й мобільності з країнами партнерами ЄС [3].

Список використаних джерел:

1. Національний Темпус-офіс в Україні / Освітні програми ЄС для університетів та студентів. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universytetiv-ta-studentiv.html>
2. Національний Темпус-офіс в Україні / Програма імені Жана Моне. URL: <http://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy>
3. European Commission / Erasmus +. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en
4. National Office Erasmus + Ukraine. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka1-navchalna-mobilnist.html>
5. National Office Erasmus + Ukraine. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka2-proekty-spivpratsi.html>
6. National Office Erasmus + Ukraine. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform.html>

Богомаз Т.О.
аспірант,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Для кожної країни найголовнішим ресурсом є освіта молодого покоління, а вона, у свою чергу, залежить від фізичного і духовно-морального здоров'я дітей. Все це у комплексі і визначає рівень розвитку держави. Тому в Україні саме загальноосвітні заклади повинні бути ключовою ланкою для формування та зміцнення здоров'я дітей дошкільного та шкільного віку, тому що здорове суспільство складається зі здорових громадян. Тому існує потреба розробляти шляхи для формування ціннісного ставлення до здоров'я у системі оновленого освітнього простору, засоби мотивації щодо збереження здоров'я сучасних школярів.

Медики, психологи та педагоги, виходячи зі свого досвіду та практичної діяльності, стверджують, що школярі у процесі навчально-пізнавальної діяльності постійно перебувають у стані хронічної втоми, і це призводить до нервово-психічного виснаження. Наукові дослідження довели той факт, що кожна педагогічна помилка або неправильно підібрана педагогічна технологія негативно впливає на психічний стан учнів, що є причиною низького рівня пізнавальної активності та низького рівня мотивації до навчальної діяльності, виражається високим рівнем тривожності [4; 5; 6].

У нейролінгвістичному програмуванні існує така диференціація особистостей, яка базується на провідних репрезентативних системах сприйняття навколишнього середовища (візуальна, аудіальна та кінестетична). Прихильники цієї теорії вважають Гриндер М., Бендлер Дж., О'Коннор Дж., Сеймор Дж., що кожна людина має особливий провідний канал сприйняття й перероблення здобутої інформації, що і є репрезентативна система (іноді ще називають модальність) та більшість інформаційного потоку надходить саме через цю репрезентативну систему [2; 5; 6].

Сучасна учбова програма у школах передбачає, що матеріал подається для всіх учнів однаково, незалежно від їх домінантної репрезентативної системи. Аналіз джерел [5; 6; 7; 8] показує що існує проблема, яка виражається у зниженні рівня здоров'я, високому рівні тривожності. Ця проблема потребує наукового практичного підходу для її вирішення.

Використання методики навчання за умови впливу на окремі репрезентативні системи студента розглядали такі дослідники, як Є.О. Голованенко, В.А. Завгородній, Ю.В. Казанцев, О.С. Кочарян, Г.І. Кисельова, В.М. Павленко, О.М. Свириденко Є.В. Фролова та інші [7; 8; 9], але вони розглядали питання використання репрезентативних систем у навчанні з боку мотивації, ефективності запам'ятовування та стратегій навчання, не робили акцент щодо питань збереження та покращення здоров'я учнів.

Було проведено дослідження, метою якого було виявлення провідної репрезентативної системи учнів сьомого та восьмого класів загальноосвітньої школи. Для дослідження було проведено тестування, а також методи педагогічного дослідження [1]. Для тестування використовувались такі тестові системи як: тест Дж. Ревелл і С. Норман на визначення провідної репрезентативної системи [2], тест А. Любімова [2] на визначення провідної репрезентативної системи, Опитувальник VARK [3].

В результаті тестування учні були умовно поділені на три групи візуалів, аудіалів та кінестетиків. Було виявлено таке співвідношення кількості учнів у цих групах: візуали – 52%, аудіали – 20%, кінестетики – 12%. Також було виявлено учнів змішаного типу репрезентативної системи у відношенні 7%.

Подальша навчальна активність була скоригована стосовно провідної та слабкої репрезентативної системи учнів. Під час занять учням відповідної групи, частина матеріалу надавалася з урахуванням їх репрезентативної системи.

Новий учбовий матеріал, пов'язаний з введенням нової лексики, надавався учням наступним чином. Спочатку у формі комфортній для сприйняття в їх стилі навчання. А саме учням із групи аудіалів – у вигляді аудіозапису. Візуалам – у фомі тексту з транскрипцією складних нових слів. Кінестетикам було запропоновано виконувати письмові завдання з перекладу, а також з кінестетиками та візуалами

були проведені ігри-пантоміми, з аудіалами та візуалами були проведені лексичні ігри на опис слова іншими словами.

Закінчувалось заняття закріпленням нової теми без поділу на умовні групи. Це давало можливість для рівномірного розвитку як сильних, так і слабких систем усіх умовних груп учнів. Після кожного уроку введення нової лексики за такою методикою було проведено тестування всіх учнів у цей же день за вивченим матеріалом та на наступний урок. Рівень запам'ятовування (середній бал) у учнів збільшився у середньому на 6,3% у перший день та на 5,4% на наступний урок порівняно з паралельною групою учнів тих же класів. Крім того в умовах сучасного навчання, також для розвинення всіх каналів сприйняття інформації необхідно використовувати ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій). На цій позиції, за думкою Казацева Ю.В. та Рубцової С.В. [8; 10], на перше місце виходить необхідність застосування мультимедійних засобів, тому що у сучасного вчителя іноземної мови є безліч інтерактивних матеріалів, які забезпечують одночасну роботу із звуком (жива іноземна мова з уст носіїв мови у запису), анімованою комп'ютерною графікою, чати, форуми, відео, серіали, лекції та вебінари із статичними та анімованими зображеннями і текстами, мобільні додатки для вивчення мови. Таким чином, мультимедіа впливає на користувача по різних репрезентативних системах, при цьому учень сам активно бере в цьому участь, тому що всі ці новітні способи навчання дуже близькі сучасним школярам. Крім того, мультимедійні засоби відкривають великі можливості для самостійної роботи школярів, але їм потрібно дати поштовх для того, щоб стратегії навчання їх мотивували на більше і саме в цьому і полягає провідна роль вчителя.

Вчитель, мета якого бути успішним у своїй педагогічній діяльності, повинен на початковому етапі визначити стиль сприймання інформації кожного учня та створити умови, в яких учням буде комфортно проявляти свої індивідуальні здібності. На базі цього впроваджувати та адаптувати методи представлення мовного матеріалу для кожного типу репрезентативних систем, як для провідних, так і для тих, які треба розвивати. Адже, одним із головних факторів при вивченні мови в сучасній школі є мотивація, а втрата інтересу до навчання через неможливість проявити власну індивідуальність може звести нанівець

переваги будь-яких методів викладання та зусилля навіть найдосвідченішого вчителя, бо кожна педагогічна помилка або неправильно підібрана педагогічна технологія дуже негативно впливає на психічний стан учнів, що є причиною невротичних розладів та є причиною низького рівня пізнавальної активності та низького рівня мотивації до навчальної діяльності, проявляється нестійкістю емоційної сфери; виражається високим рівнем тривожності.

Наголошуємо на необхідності звертати увагу на виявлення провідної репрезентативної системи учнів, оскільки знання закономірностей сприйняття, осмислення, різних видів пам'яті, уваги допомагають школяру швидко опанувати новий матеріал і це надає підтримку в його освоєнні.

Вірне рішення для такої проблеми стоїть у індивідуалізації підходу навчання через репрезентативні системи, що допоможе вдосконалити здібності до запам'ятовування, полегшити засвоєння матеріалу, а це, в свою чергу, призведе до підвищення психологічного комфорту на уроках. Саме цей підхід може стати шляхом до здоров'язбереження під час навчання і допоможе вчителям зробити уроки не здоров'япоглинаючими, а здоров'язбережувальними.

Список використаних джерел:

1. Зайченко І.В. Педагогіка. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів [Електронний ресурс] / І.В. Зайченко // 2-е вид. – 2008. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/17681209/pedagogika/sistema_metodiv_metodika_pedagogichnogo_doslidzhennya
2. Любимов А.Ю. Мастерство коммуникации / А.Ю. Любимов. – М: КСП+, 2002. – 336 с.
3. Флеминг Н. Опросник VARK (Опросник по стратегиям обучения) [Електронний ресурс] / Н. Флеминг, Н. Гриненко. – 2007. – Режим доступу: <http://vark-learn.com/опросник-vark-опросник-по-стратегиям-обу/>
4. Ващенко О. Здоров'язберігаючі технології: сутнісна характеристика / О. Ващенко, С. Свириденко, – Київ: Шк. світ, 2009. – С. 5–12.
5. Гриндер М. Исправление школьного конвейера, или НЛП в педагогике / М. Гриндер, Л. Лойд. – М.: Ин-т общегуманит. исслед., 2001. – 320 с. – ([пер. С. Коледа]).
6. Малашкина М.М. Популярная история психологии / М.М. Малашкина. – М.: Вече, 2002. – 420 с.

7. Когнітивні ресурси забезпечення успішності навчальної діяльності студентів [Текст]: навч. посіб. / О.С. Кочарян, Є.В. Фролова, В.М. Павленко. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін.-т», 2011. – 64 с.

8. Казанцев Ю.В. Технології НЛП в навчанні студентів з різними керуючими каналами сприйняття інформації [Електронний ресурс] / Ю.В. Казанцев // Сумський національний аграрний університет. – 2016. – Режим доступу: [http://repo.snau.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4326/1/Казанцев Ю.В.Технології НЛП.pdf](http://repo.snau.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4326/1/Казанцев%20Ю.В.Технології%20НЛП.pdf)

9. Свириденко О.М. Використання особливостей репрезентативних систем студентів для успішного засвоєння інформації / О.М. Свириденко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія. – 2009. – С. 59–62.

10. Рубцова С.В. Потенціал формування у студентів галузі цивільної інженерії активних методів навчання для англомовної лексичної компетентності у читанні [Електронний ресурс] / В. Рубцова. – 2017. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/21741/1/Rubtsova.pdf>

Віннікова Л.Ф.

аспірантка, викладач,

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕЇ ГУМАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Гуманізація медичної освіти є однією з необхідних умов навчання спеціалістів-медиків, які будуть альтруїстично ставитись до пацієнтів та гідно виконувати свої обов'язки. Сприйняття пацієнтів як найвищої цінності з погляду збереження здоров'я пацієнта обумовлює гідне виконання своєї роботи лікарями. Аналіз історичного розвитку гуманізації власне медичної освіти надає можливість простежити, як змінювалися етичні стандарти медиків з найдавніших часів. Варто виділити наступні періоди трансформації ідеї гуманізації медичної освіти у Великій Британії: період Давніх часів: кельтський та римський, 5-6 сторіччя нової ери, період Темних Часів, період Відродження, 18-19 сторіччя н.е.

Історія медичної освіти у Великій Британії бере свій початок від кельтських племен, які густо населяли територію Великої Британії в

останні сторіччя до нової ери. Гуманізацію медичної галузі та медичної освіти зокрема можливо розглядати у світлі вивчення стародавньої міфології та уявлень про медицину. Система кельтської медичної освіти проіснувала до початку Середньовіччя, та потім зникла, залишивши по собі лише письменні згадки. Отже, гуманізація медичної освіти Британії у кельтський період полягала в вивченні божественної сутності людини та способів взаємодії з Богами для гармонізації стану людини.

Міграція римлян та завоювання ними території сучасної Великої Британії відобразилася на загальній системі вищої освіти, та медичної зокрема. Так, гуманістичні аспекти медичної освіти, запозичені у культурі Давнього Риму, безпосередньо проникли до британських медичних шкіл. Запозичена чужа римська філософія медицини витіснила власну кельтську парадигму, хоча в цілому загальні тенденції збереглися. На територію Британії прийшли фундаментальні знання таких Стародавніх митців медицини як Гіппократа, Галена, Аристотеля та інших. Внаслідок цього учні отримали доступ до знань про основи людської анатомії, структуру людського тіла та типологію захворювань, методи діагностики та обстеження хворих, використання фізіопроцедур та лікарських рослин для лікування, тощо. Також варто наголосити на етиці лікування Давньоримської та Давньогрецької медицини, деякі особливості якої поширилися на Британській території: навчання лікарів в альтруїстичному стилі, усвідомлення високої цінності життя пацієнта та дитини пацієнта, висока повага до професії лікаря, основи колегіальної етики та взаємоповаги медиків. Гуманізація вищої медичної світи Великої Британії за римського періоду розвитку полягала у створенні етичного кодексу майбутніх лікарів, опанування норм професійної моралі та етики, сприйняття людини як найвищої цінності.

Наприкінці 6 ст. н.е. англосакси прийняли християнство, із першим єпископом Кентерберійським Августіном, що обумовило численні зміни в усіх галузях суспільства, та медичній освіті також. Медична наука та її вивчення переживали певний занепад, адже всі явища у світі пояснювалися божественною природою та духовним розвитком людини, відтак фізичним аспектом було знехтувано. Відсутність розвитку теоретичної медицини призвело до її жахливого занепаду на початку середньовіччя та подальших епідемій. Наука взагалі та медична наука протягом так званої «Чорної ери»

Середньовіччя майже не розвивалася. Медична професія не мала відповідного авторитету, адже всі головні функції отримала церква. Вивчення теоретичних основ медицини, як-то анатомії чи патології було напівлегальним, розтин трупів було заборонено церквою, причому церквою обмежувалися будь-які дослідження чи експерименти. Функцію лікаря також перебирали на себе цирульники, які не тільки голили бороди та стригли, але й також виконували найпростіші хірургічні операції: викривали нариви, вирізали гнійники, ампутували кінцівки (без наркозу). Здебільшого такі лікарі самонавчалися, застосовуючи спосіб спроб та помилок. Відсутність системи медичних знань та медичної освіти призвели до масового вимирання людей та низки популярних епідемії, зокрема епідемії бубонної чуми, яка вбила приблизно дві третіх британського населення у період 1340-1348 рр. Все це обумовлювало необхідність створення медичних навчальних закладів, адже на території Великої Британії медицину на той час почали викладати лише в Оксфорді в 13 сторіччі. У цьому закладі навчання медицини носило більшістю теоретичний характер, учні вивчали загальні основи анатомії, типи хвороб та їх лікування, найпростіші ліки (відвари лікарських трав та опіотичні ліки). Контроль знань студентів був мізерним, а викладання часто зводилося до читання професорами підручників вголос. Наприкінці 15 сторіччя було відкрито медичне відділення в університеті Сейнт Ендрюс. За часів Середньовіччя, так званого періоду «Темних часів» гуманізація медичної освіти була уповільнена, перш за все через відсутність прогресу в науці та низьку якість освіти в цілому, а також через гальмування розвитку медичної освіти внаслідок конкуренції з релігією.

Відбувається стрімкий розвиток системи вищої освіти взагалі, медичної освіти зокрема та розвиток гуманістичного медичної освіти наприкінці 16 сторіччя на території Великої Британії вже існувало багато медичних шкіл, або медичних факультетів у межах загальних вищих освітніх закладів. Відкрито медичну школу Абердинського університету в Шотландії, засновану у 1495 р., яка пізніше у 1858 при злитті Абердинського та Марішельського університетів перейшла до Марішелу. У 1540 році було відкрито медичне відділення Кембриджського університету. У 1726 році було відкрито медичну школу в Единбурзі, в 1751 – у Глазго, тоді ж розпочали стажування лікарів у школі Сейнт-Джордж при Лондонському

університеті. Варто зазначити рівність доступу та високі етичні стандарти даного закладу, адже там навчалися студенти різних рас, національностей та релігій, і ця рівність була прописана у статуті. Поступово у лікарів формувалася культ поваги до людського тіла та людини взагалі. Щодо акредитації та ліцензування випускників, вони підтверджували свої знання здебільшого складаючи іспити та протягом дебатів. Дебати становили собою публічні обговорення певних тем, що стосувалися медицини, які інколи проводилися в межах однієї медичної школи, а інколи між декількома, та потребували не тільки знань студентами теоретичного матеріалу, але і умінь ораторства та філософії. В 17 сторіччі студентам медичних шкіл та медичних факультетів Великої Британії викладалися такі дисципліни: основи анатомії, хірургії, ботаніки та фармакології, патології захворювань, латині, філософії лікування та лікарської етики. Починаючи з 18 сторіччя нові дисципліни, як-то хімія (пов'язана із відкриттями Дж. Блека), акушерство та терапія увійшли до навчальної програми медичних шкіл [1]. Метод «навчання біля ліжка пацієнта», започаткований Александром Монро, поступово поширювався з Глазго, де його було втілено, по всій країні. Разом з практичними вміннями студентам наголошували про певні моральні вимоги до професії лікаря. Професія лікаря починає завойовувати авторитет. Поступове упорядкування почалося з двох провідних медичних навчальних закладів того часу – Королівського Коледжу Хірургів та Суспільства Аптекарів, які з суто навчальних закладів пройшли розвиток до ліцензуючих органів. Даний процес відбувався паралельно з відкриттям численних медичних шкіл у Белфасті (1821), Шеффілді (1828), Бірмінгемі (1828), Брістолі (1833), Ліверпулі (1834), Манчестері (1874), Кардиффі (1893) та інших містах. Навчальний план університетів того часу охоплював теоретичні та практичні предмети медичного профілю (анатомію, фізіологію, хімію, терапію, фармакологію, акушерство, хірургію). До 19 сторіччя медичні відділення Оксфорду та Кембриджу були більше номінальними, проте після 2 половини 19 сторіччя медичні відділення Оксфорду та Кембриджу упорядкували навчальні програми, які відтепер містили цикл предметів теоретичного та практичного характеру, наголошувалося на високій ролі пацієнта. Здебільшого більшість вчених вважають поворотним 1828 рік, відкриття Лондонського університету з відділенням медицини на ньому [2-4].

19 сторіччя в медичній освіті було тісно пов'язане із новими відкриттями та практичною спрямованістю медичної освіти. Реформа медичної освіти у 1858 та створення генеральної Медичної Ради, яка видавала ліценції на медичну практику та створення єдиного реєстру медичних фахівців врешті-решт упорядкувало систему спеціалістів, які надавали медичні послуги та систему медичних шкіл. Для завершення навчання та отримання ліцензії, окрім теоретичних та практичних знань та вмінь, лікар повинен був відповідати численним етичним вимогам. По закінченню медичної школи майбутні медики промовляли клятву Гіппократа, морально-етичні стандарти якої обумовлюють гуманістично-альтруїстичну спрямованість діяльності лікаря. Отже, гуманізація медицини як галузі та медичної освіти зокрема в період 18-19 ст. відобразилася в упорядкуванні системи медичної освіти та ліцензування медичних працівників, що було пов'язано зі стрімким розвитком медичної науки, розробкою етичного кодексу лікаря, зростанням авторитету лікаря в суспільстві та визнанням необхідності розвитку альтруїстичного ставлення у лікарів.

Гуманістично-етичний аспект вивчався здебільшого як частина практики студентів. Всі ці питання надалі отримали відображення у навчальних планах медичних шкіл у 20 сторіччі, яке ознаменувалося стрімким розвитком науки та техніки, медицини та медичної освіти, новими стандартами навчання медиків та особливою гуманістичною спрямованістю такого навчання.

Отже, Британська система медичної допомоги вважається однією з кращих у світі, з чітким етичним кодексом лікаря, автором проаналізовано основні історичні етапи трансформації ідеї гуманізації медичної освіти, медичної освіти у Великій Британії у різні періоди часу.

Список використаних джерел:

1. Die Schule von Salerno: *Medizinhistorisches Journal*. № 13, 1978. – 124-145 p.
2. Digby Anne. *The evolution of British general practice 1850-1948* / Anne Digby. – Oxford; New York: Oxford University press, 1999. – 376 p.
3. Loudon Irvine. *Medical care and the general practitioner, 1750-1850* / Irvine Loudon. – Oxford: Clarendon Press; New York: Oxford University Press, 1986. – 354 p.
4. Squire Charles. *Celtic myths and legends* / Charles Squire. – The Gresham Publishing Company. URL: <http://www.sacredtexts.com/neu/celt/cml/cml109.htm>

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Аніщенко В.О.

*кандидат технічних наук, доцент,
начальник відділу наукової діяльності та міжнародного
співробітництва,
Академія Державної пенітенціарної служби*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОФІЦЕРІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ ЗАСОБОМ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ЮРИДИЧНЕ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО», «ДІЛОВОДСТВО» ТА «ІНФОРМАТИКА»

Сучасні напрямки реформування пенітенціарної системи України вимагають нових знань, вмінь та навичок від офіцерів-пенітенціаріїв в галузі адміністративного менеджменту. Стрімкий розвиток інформаційних технологій дозволяє створювати універсальні програмні продукти, що допомагають вести діловодство, управляти певними процесами, які підвищують рівень менеджменту пенітенціарних установ.

Враховуючи вимоги діючого міжнародного та вітчизняного законодавства все більше уваги приділяється створенню систем електронного документообігу в усіх структурних складових пенітенціарної системи України, а саме слідчих ізоляторах, установах виконання покарань, підприємствах, що здійснюють свою фінансово-господарську діяльність при установах виконання покарань, та інших пенітенціарних закладах, що співпрацюють з ними (уповноважені органи з питань пробації, громадські організації та ін.).

Саме тому актуальною проблемою у процесі фахової підготовки офіцерів-пенітенціаріїв постало завдання щодо формування сучасного набору їх професійних компетентностей, до складу якого входять гарне володіння знаннями інформатики, вміння щодо узагальнення, обробки масивів даних (різнопланової інформації) за допомогою комп'ютерних програм, навичок оформлення письмових (друкованих) та електронних

форм документації, що є основою діловодства будь-якого структурного підрозділу Державної кримінально-виконавчої служби України. Досягти виконання даного завдання можливо за рахунок інтеграції таких навчальних дисциплін як: «Юридичне документознавство», «Діловодство» та «Інформатика».

Мета дослідження – окреслити прикладний аспект інтегрування змісту навчальних дисциплін у професійній підготовці офіцерів-пенітенціаріїв.

Тенденції розвитку сучасної національної системи освіти відбивають процес поширення інтеграції навчальних дисциплін, створення все більше міждисциплінарних зв'язків між ними. Багатьма вченими (Т. Голубенко [1], Л. Демчина [2], І. Козловська [3], Н. Падун [4], В. Прошкін [5], М. Хубер [6] та ін.) наголошується увага на тому, що саме інтеграція навчальних дисциплін створює основу для відпрацювання певної стратегії професійної підготовки майбутніх фахівців, основною метою якої є формування професійних компетентностей.

Основним завданням міждисциплінарної інтеграції є використання раніше отриманих знань, навичок та вмінь, які є необхідними для вивчення певних тем навчальної дисципліни, що передбачає за рахунок використання міжпредметних зв'язків формування нової компетентності професійно-фахового спрямування. Саме використання таких зв'язків дає можливість майбутнім офіцерам-пенітенціаріям сформуванню цілісного уявлення про різні складові службово-професійної діяльності та отримати набір тих компетентностей, що є необхідними для гідного виконання завдань у процесі майбутньої професійної діяльності.

Найбільш адекватною формою реалізації міждисциплінарної інтеграції навчальних дисциплін «Юридичне документознавство», «Діловодство» та «Інформатика» є застосування кейс-методів, що мають чітко визначений характер і мету, обов'язково пов'язані з певною проблемою чи ситуацією, від вирішення якої залежить ефективність пенітенціарного менеджменту певного структурного підрозділу пенітенціарної системи країни.

У процесі навчання курсантів – майбутніх офіцерів пенітенціарної системи України важливим є завдання щодо формування інформаційно-комунікативної та адміністративної компетентностей, що є складовими

сучасної професійної компетентності. Інформаційно-комунікативна та адміністративна компетентності передбачають знання процесу збору, узагальнення, обробки інформації та побудови каналів передачі інформаційних пакетів документів особам, для яких вони склалися, а також вміння створювати письмові та електронні документи, що супроводжують та відбивають характер завдань під час виконання службово-професійної діяльності та шляхи їх виконання, навички моніторингу рівня ефективності менеджменту в пенітенціарній системі. Тому вивчення основ складання документів, перетворення їх у формати узагальненого (універсального) вигляду (звіти у формі зведених таблиць, зведених діаграм, графічних об'єктів тощо), змісту комп'ютерних програм для обробки даних (інформації різного виду, порядку тощо) дає змогу курсантам навчитися основам документознавства, ведення діловодства, а за допомогою знань інформатики набути вміння створювати елементарні набори баз даних та навички щодо побудови архівів документів, користування або створення системи електронного документообігу, що підвищує їх рівень професійної компетентності.

Про необхідність такої інтеграції вище зазначених дисциплін свідчать вимоги міжнародних документів, що регулюють менеджмент пенітенціарних установ, та імплементовані у вітчизняне законодавство в цій сфері. Наприклад, Мінімальні стандартні правила ООН поводження з в'язнями втілені в національне законодавство (Міжнародний документ 995_221 від 30.08.1955) [7], містять перелік необхідної інформації, що фіксується під час прийому засудженого та під час його утримання в УВП. Тому, на нашу думку, для формування інформаційно-комунікативних та адміністративних професійних компетентностей необхідно під час опрацювання модулів практичного навчання в межах навчальних дисциплін «Юридичне документознавство», «Діловодство» та «Інформатика» створювати міждисциплінарні кейси, метою яких буде не тільки збирання інформації про особисті дані та рух в'язнів, але й про стан всіх видів господарчої, фінансової та іншої діяльності УВП, стан медичного забезпечення і здоров'я засуджених, програм щодо реінтеграції засуджених різних категорій та результати їх виконання, результати аудиту ефективності управління УВП і роботи персоналу всіх

підсистем пенітенціарної системи країни в межах зазначеної в кейсі проблемної ситуації.

Набуття навичок використання систем електронного документообігу під час навчання за допомогою кейс-методу надасть можливість покращити рівень професійної компетентності офіцерів-пенітенціаріїв щодо ведення сучасного процесу діловодства, підготовки документів з використанням електронних технологій та програмних продуктів, користування ними для передачі інформації з метою прискорення даного процесу та виведення паперових документів із загального документообігу, електронної реєстрації надходження документів до загальної системи документування, що передбачає єдині правила реєстрації, контролю виконання документів, обліку, пошуку документів без застосування інших реєстраційних форм тощо.

Отже, інтеграція навчальних дисциплін є одним із шляхів вдосконалення навчального процесу фахової підготовки майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України та важливим напрямком для подальших досліджень щодо створення інструментарію організації системної моделі формування їх професійної компетентності.

Список використаних джерел:

1. Голубенко Т.О. Міждисциплінарна інтеграція навчальних дисциплін як ефективний засіб професійної підготовки фахівців за спеціальністю «Соціальна робота» / Т.О. Голубенко // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». – Вип. LXIX. Том 2. 2016. – С. 36-40.
2. Демчина Л.І. Інтеграційні засади формування дисциплін документально-комунікаційного циклу / Л.І. Демчина // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2013. – № 3. – С. 37-43.
3. Козловська І.М. Інтеграція та наступність у розвитку навчального знання: методологічний аспект / І.М. Козловська / Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Збірник наукових праць: у 2 ч. / за ред. І.Ф. Зязюна, Н.Г. Ничкало. – К., 2001. – Ч. 2. – С. 177-183.
4. Падун Н.О., Падун А.О. Інтегроване навчання як міждисциплінарна проблема / Н.О. Падун, А.О. Падун // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. – 2017. – № 2. – С. 26-31.
5. Прошкін В.В. Інтеграція університетської науки й освіти: історичний аспект [Електронний ресурс] / В.В. Прошкін // Е-журнал «Педагогічна наука: історія,

теорія, практика, тенденції розвитку». – 2010. – № 2. – Режим доступу: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_s...

6. Huber M. Integrative Learning: Mapping the Terrain / M.T. Huber, P. Hutchings. – Washington, DC: Association of American Colleges and Universities. 2004. – 32 p.

7. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_212/print1389942907975600

Ачилдиев Ж.Х.
*воспитатель дошкольного
образовательного учреждения
«Happy kids» Шурчинского района*

МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ МЕТОДИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА В ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Одним из стержневых условий жизнедеятельности дошкольного учреждения является методическое обеспечение методического процесса. С этого начинается организация методической работы в любом МДОУ. Программно-методический комплекс дошкольного учреждения отбирается с учетом ориентации на государственные требования, нормативно-правовой статус дошкольного учреждения (вид, приоритетное направление), особенности и законы психического развития детей, специфику педагогического и детского коллективов, определяющих возможность и целесообразность каждой программы и технологии.

Через орган самоуправления МДОУ – педсовет для осуществления образовательного процесса утверждается программа, наиболее способствующая условиям отбора методического обеспечения.

Таким образом, воспитательно-образовательный процесс во всех группах МДОУ осуществляется по комплексной программе, которая соотносится с социальным заказом и видом МДОУ.

Методическое сопровождение программы подбирается с учетом соответствия временным требованиям к содержанию, методам воспитания и обучения детей дошкольного возраста, основного и

дополнительного образования, осуществляемого в МДОУ, единства концептуальных основ комплексной и парциальных программ, а также методик и технологий, их реализующих.

Результативность воспитательно-образовательного процесса в МДОУ зависит и от созданий условий для его реализации. Это обуславливает следующие направленности методической работы:

1. Организация развивающей предметной среды в МДОУ, соответствующей содержанию программы, интересам и потребностям детей разного возраста:

разработка методических рекомендаций по организации предметно-развивающей среды МДОУ;

обеспечение подбора игрушек, игр, пособий для работы с детьми по программе с учетом современных требований;

активизация педагогов в разработке атрибутов и методических пособий.

2. Соотнесение содержания воспитательно-образовательного процесса с выбранной программой и временными (примерными) требованиями к содержанию и методам воспитания и обучения детей дошкольного возраста:

формирование банка данных о выполнении программы, ее отдельных разделов;

анализ выполнения Временных требований к содержанию и методам воспитания и обучения, реализуемых в ДОУ;

анализ исполнений решений педсоветов, медико-педагогических совещаний.

3. Обновление содержания методического обеспечения (технологий, методик) в соответствии с современными требованиями.

4. Разработка режима дня, сетки занятий, графики работы кружков для каждой возрастной группы.

5. Отслеживание баланса двигательной и интеллектуальной, организованной и самостоятельной деятельности воспитанников.

Структура, формы и методы методической работы

Методы методической работы – это упорядоченные способы деятельности по достижению целей. Форма – это внутренняя организация содержания, конструкция отрезков, циклов методического

процесса, отражающая систему его компонентов и устойчивых связей. По формам методическая работа делится на групповые и индивидуальные.

К групповым формам относятся: участие педагогов в методических объединениях города, района, МДОУ; организация теоретических и научно – практических конференций; педсоветы.

К индивидуальным относятся индивидуальные консультации, беседы, наставничество, взаимопосещения, самообразование. Необходимо учиться искусству беседы, её универсальный характер основывается на том, что в любой беседе участники должны искусно приспособиться друг к другу независимо от того, о чем идет речь. Для того чтобы сделать правильный выбор для своего коллектива форм и методов, необходимо руководствоваться:

- целями и задачами МДОУ;
- количественным и качественным составом коллектива;
- сравнительной эффективностью форм и методов работы;
- особенностями образовательного процесса;
- материальными, морально-психологическими условиями в коллективе;
- реальными возможностями;
- передовым опытом и научными рекомендациями.

Наиболее эффективными формами организации методической работы являются:

- педсовет;
- семинары, семинары-практикумы;
- открытые просмотры эффективны;
- медико-педагогические совещания;
- консультации;
- работа творческой группы.

Внешнее повышение квалификации происходит:

- за счет посещения курсов повышения квалификации;
- обучение в учебных заведениях;
- участие в работе методических объединений района.

Внутреннее повышение квалификации происходит за счет разнообразных форм методической работы с педагогами в МДОУ:

- участие в работе совета педагогов;

обучение на семинарах и семинарах-практикумах;
консультирование и др.

В методической работе особое место отводится принципу индивидуально-дифференцированного подхода к педагогической деятельности воспитателей и специалистов. В современных условиях методическая работа с кадрами должна строиться на диагностической основе, с учетом запросов каждого педагога.

Осуществление индивидуально-ориентированной методической работы позволяет развивать творчество и инициативу педагогического коллектива путем включения каждого в активную профессиональную деятельность.

В сфере методической работы представлен комплекс взаимосвязанных форм сотрудничества педагогического коллектива с родителями.

Методическое обеспечение является важнейшей частью повышения квалификации педагогов. Оно призвано поддерживать нормальный ход образовательного процесса, содействовать его обновлению. Многие педагоги, особенно начинающие, нуждаются в квалифицированной помощи со стороны более опытных коллег, заведующей, методиста ДООУ, специалистов различных областей знания. В настоящее время эта потребность возросла в связи с переходом на вариативную систему образования, необходимостью учитывать многообразие интересов и возможностей детей.

Центром всей методической работы ДООУ является методический кабинет. Ему принадлежит ведущая роль в оказании педагогам помощи в организации образовательного процесса, обеспечении их непрерывного саморазвития, обобщении передового педагогического опыта, повышении компетентности родителей в вопросах воспитания и обучения детей. Методический кабинет – это копилка лучших традиций дошкольного учреждения, поэтому задача зам. зав. по ВМР – сделать накопленный опыт живым, доступным, научить педагогов творчески переносить его в работу с детьми, так организовать работу этого методического центра, чтобы воспитатели чувствовали себя в нем, как в своем рабочем кабинете.

Методический кабинет дошкольного учреждения должен соответствовать таким требованиям как информативность, доступность, эстетичность, содержательность, обеспечение мотивации и активности в развитии.

Задачу обучения и развития педагогов следует признать основополагающей в управлении методической работой. При этом традиционная система информирования и обучения педагогов не всегда дает ощутимые результаты, т.к. она ориентирована на коллектив в целом. Поэтому модель организации и содержания развития педагогов, повышение их квалификации должна строиться дифференцированно, чтобы были задействованы внутренние факторы и механизмы самого педагога, способствующие личностные и профессионально-нравственному развитию.

Изучив особенности организации методической работы в МДОУ, можно отметить, что педагог занимает ключевую позицию в образовательном процессе: от его квалификации, личностных качеств и профессионализма зависит решение многих образовательных проблем. Нередко из-за недооценки этого фактора тормозится процесс развития учреждения, а потому задача состоит в создании таких условий, в которых педагоги могли бы реализовать свой творческий потенциал. Реальными возможностями для решения этой задачи в системе дошкольного образования обладает методическая служба

Список использованных источников:

1. Багаутдинова С.Ф. Особенности методической работы в современном ДОУ // Управление ДОУ. – 2004. – № 3. – С. 82-85.
2. Волобуева Л.М. Активные методы обучения в методической работе ДОУ // Управление ДОУ. – 2006. – № 6. – С. 70-78.
3. Липчанская И.А. Контроль функционирования и развития ДОУ: методические рекомендации. – М.: ТЦ Сфера, 2009.
4. Маркова Л.С. Управленческая деятельность руководителя социального учреждения. – М., 2005.

Єгорова О.І.

кандидат філологічних наук, доцент;

Коротун А.Г.

студентка,

Сумський державний університет

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МЕТОДІВ НЕФОРМАЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасні умови розвитку економіки й суспільства актуалізують питання безперервної освіти (*lifelong learning*). Перед освітянами та майбутніми спеціалістами стоять завдання швидкого опанування нових знань і навичок, формування нових компетенцій, розвитку професіоналізму та креативності як запоруки успішної самореалізації в сучасному суспільстві. Безперервна освіта перестає бути прерогативою виключно освіти, а стає ідеологічною концепцією, способом мислення та стилем життя.

Безперервна освіта передбачає продовження освіти людини протягом життя в контексті формальної освіти (*formal learning*), неформальної освіти (*non-formal learning*), одержуваної за межами формальної (на робочому місці, в рамках гуртків, клубів тощо), а також інформальної (*informal learning*) – усвідомленої або неусвідомленої повсякденної освіти [1, с. 63].

За останнє століття використовувані підходи до вивчення іноземних мов постійно змінюються. Популярний колись граматико-перекладацький метод вже в післявоєнні роки витіснила аудіо-лінгвістична концепція. З часом фокус на викладача у процесі навчання змістився на потреби учня, а саме – на активізацію мотивації разом із умінням організувати власну роботу. Це уможлиблюється здебільшого через використання різних засобів каталізації пізнавальної діяльності учнів, зокрема й через застосування неформальних методів навчання, що ґрунтуються на двосторонньому процесі передачі знань, цінностей, звичаїв і поведінкових патернів.

Мовленнєва компетенція формується в умовах безпосередньої взаємодії індивідів, під час якої майбутні фахівці опановують засоби аналізу комунікативних ситуацій у вигляді словесних і візуальних форм.

До безумовних переваг використання неформальних методів при навчанні іноземних мов належать:

- 1) каталізація так званих *soft skills* – м'яких (наскрізних) навичок;
- 2) формування компетенції критичного мислення;
- 3) вивчення мови у безпосередньому зв'язку з повсякденним дискурсом;
- 4) врахування тренерами/фасилітаторами вікових та індивідуально-психологічних особливостей мислення, уваги та пам'яті учасників, рівня мовної підготовки учасників;
- 5) можливість адаптації до мовних потреб учасника;
- 6) подолання відчуття страху та тривожності під час реалізації комунікативних актів іноземною мовою;
- 7) підвищення впевненості у використанні цільової мови, оскільки в неформальному середовищі ефективним інструментом навчання та ресурсом досвіду є помилка, що, як відомо, є шляхом до самовдосконалення;
- 8) стимуляція міжкультурного розуміння: вивчення іноземної мови в неформальному середовищі стимулює міжкультурне розуміння та діалог, є основою для формування позитивного ставлення до гетерогенності сучасного суспільства в умовах глобалізації.

Перш ніж класифікувати неформальні та інформальні методи навчання, варто відзначити горизонтальний аспект неформальної освіти, одним зі зразків якого є використання гри як педагогічного інструменту. У сучасній науці немає однозначного поняття гри. Нідерландський історик і теоретик культури Й. Гейзинга 1998 р. визначив гру як «вільну і змістовну діяльність, що виконується заради себе, просторово й тимчасово відокремлену від вимог практичного життя та пов'язану автономною системою» [3, с. 60]. Радянський психолог Д. Б. Ельконін характеризує гру як «діяльність, в якій здійснюється особливий тип психічної регуляції, управління поведінкою та взаємодія суб'єкта з об'єктами, що володіють елементами новизни» [2, с. 60].

Як зазначає американський експерт з питань освіти М. Пренскі, сучасні учні, так звані «цифрові аборигени» (*digital natives*), відмовляються бездіяльно чекати, поки вчитель, «цифровий іммігрант» (*digital immigrant*), в логічній послідовності передаватиме їм свої знання.

Їм досить важко засвоювати суху теорію, абстраговану від реалій сучасного життя, а також інформацію, подану в суцільнотекстовому форматі. Нинішнє покоління учнів прагне інтерактивності, багатозадачності, миттєвого отримання свіжої актуальної інформації та наочності. «Цифрові аборигени» хочуть партнерського (солідарного) навчання, обміну досвідом, проектної діяльності та горизонтального діалогу [4, с. 2].

Педагогічна гра є саме тим інтерактивним методом, що повністю може задовольнити фундаментальні потреби «цифрових аборигенів» у навчанні, забезпечуючи при цьому задоволення, активну участь, структурованість, мотивованість, сублімацію, психоаналіз [5], креативність, соціальну взаємодію, рефлексію та емоційне розмаїття. Педагогічна гра задіює канали вербальної та невербальної комунікації, поєднує умови (етикет, правила, освітні цілі) з безпосереднім досвідом.

Використання гри сприяє розвитку емоційності, когнітивних компетенцій, творчості та комунікабельності [6, с. 6]. Педагогічна гра є ресурсом, що легко адаптується до індивідуальних та групових потреб й інтересів учнів, а також пропонує необмежені можливості взаємодії. Гра як ситуативно-варіативна діяльність уможливорює багаторазове повторення мовного патерна в умовах, максимально наближених до реального мовного спілкування з властивими йому ознаками – емоційністю, спонтанністю, прагматикою та модальністю.

Найбільш популярними методами неформального навчання з ігровою основою є:

1. Методика “ice-breaking” передбачає впровадження коротких активних завдань тривалістю +/- 5 хвилин, що дозволяють підбадьоритися, зняти напругу, підвищити концентрацію. Вони легкі, прості у виконанні, зазвичай не вимагають спеціальної підготовки і матеріалів, проте часто гучні та хаотичні.

2. Методика “team-building” спрямована на укріплення командного духу та розвитку кооперації і пропонує завдання, які допомагають створити з групи команду зі спільними цілями й цінностями, дають безпосередній досвід взаємодії, розвивають довіру і реалізують фізичний та психо-емоційний контакт.

3. Рольові ігри передбачають відтворення декількома учасниками конкретних ролей заданим сценарієм, пов'язаним із темою навчання. Вони розширюють світогляд, змінюють ставлення до теми, наочно демонструють можливі наслідки поведінки в заданому контексті, симулюють реальні ситуації в безпечних умовах.

4. Симуляція як різновид рольової гри являє собою постановку життєвої ситуації, яка покликана демонструвати практичне прийняття рішень в ситуаціях, близьких до реального життя. Завдання цього типу мають високий ступінь реалістичності та дають безпосередній зворотний зв'язок, проте вимагають ретельної підготовки і часу.

5. Метод кейсів передбачає пошук вирішення ситуації на основі розповіді з життя з деталізацією для розуміння проблеми, аналізу та пошуку рішення, розвиває критичне мислення, аналітичні навички, вчить відрізняти факти і припущення.

6. Методика моделювання спрямована на вивчення нових шаблонів поведінки через наслідування моделей або ідеалу. Метод охоплює спостереження за поведінкою моделі, практику рольової гри, фідбеки через обговорення моделювання та використовується для навчання нової поведінки, методу, техніки, а також для міжкультурного навчання.

7. Мозковий штурм являє собою пошук рішення проблемної ситуації шляхом генерації ідей з їхнім наступним аналізом та фільтрацією. Цей прийом на уроках іноземної мови розвиває творче й критичне мислення, допомагає знайти незвичайне рішення, підтримує інтелектуальний тонус.

Інтеграція й імплементація методів неформального та інформального навчання для опанування іноземних мов у рамках системи формальної освіти є доцільною та актуальною, оскільки вони орієнтують саме на прагматичний контекст майбутньої професійної мовленнєвої діяльності, дозволяють створити унікальну атмосферу та уможливають активізацію міжособистісної взаємодії, що, своєрідно, сприяє розкриттю інших потенціалів учасників навчання, а також зумовлюють гетерогенізацію процесу навчання й покращення кінцевих результатів.

Список використаних джерел:

1. Айзікова Л.В. Концепція навчання протягом життя у міжнародних документах і дослідженнях / Л.В. Айзікова // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія : Педагогіка. – 2012. – Т. 199. – Вип. 187. – С. 62–64.
2. Эльконин Д.Б. Психология игры / Д.Б. Эльконин. – Москва : ВЛАДОС, 1999. – 226 с.
3. Хейзинга Й. Homo Ludens / Й. Хейзинга // Статьи по истории культуры / [за ред. Д.В. Сильвестрова]; – Москва : Прогресс–Традиция, 1997. – 416 с.
4. Prenksy M. Digital Natives, Digital Immigrants / M. Prenksy // On the Horizon. – NCB University Press. – 2001. – V. 9(5). – P. 1–6.
5. Schuna C. The Advantages of Learning Games for Kids [Electronic resource] / C. Schuna. – LiveStrong, 2010. – Access mode: [\(http://www.livestrong.com/article/214084-the-advantages-of-learning-games-for-kids/_\)](http://www.livestrong.com/article/214084-the-advantages-of-learning-games-for-kids/_)(04.04.2019)
6. Talak-Kiryk A. Using Games in a Foreign Language Classroom : Master of Arts in Teaching Degree / A. Talak-Kiryk. – Vermont : The Sit Graduate Institute Brattleboro, 2010. – 60 p.

Козлинская И.О.

преподаватель,

ДМШ № 2 им А. Глазунова г. Одессы

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ И СРЕДСТВ МУЗЫКАЛЬНОЙ ИНТОНАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ОБРАЗНОГО И УМСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА

Обратиться к данной теме заставил мой опыт работы в музыкальной школе. Имея возможность наблюдать на протяжении достаточно долгого времени за детьми, которые занимаются музыкой, невозможно не заметить успехи, которые делает ребенок в смежных с музыкой сферах деятельности – языках, литературе, различных видах творчества. Чем больше ребенок занимается музыкой, тем ярче проявляются его способности и в других сферах обучения, причем часто не имеется прямой связи между уровнем музыкальных достижений ребенка и общим процессом его развития (не имеет значения насколько хорошо

или плохо играет ребенок), главную роль играет сам процесс творчества, без прямой привязки к результату. Но детей, которые целенаправленно занимаются музыкой, к сожалению, не так много, поэтому многое из арсенала музыкальных средств полезно использовать в работе со всеми детьми, независимо от их способностей.

Хотелось бы более подробно остановиться на одном из действительно мощных средств развития ребенка, на общеизвестном понятии «музыкальная интонация» и на новых возможностях его применения в педагогике. Речь пойдет не об узком понятии «интонация» – как сочетание нескольких звуков, а о той эмоциональной и смысловой нагрузке, которую эти сочетания несут.

Часто дети могут ассоциировать музыкальные интонации с определенными цветами, или по крайней мере ребенок может приблизительно определить характер интонации – радостный и светлый или грустный и более темный. Далее тот или иной отрывок музыки можно классифицировать по степени напряженности, то есть сказать, спокойная ли это музыка или насыщенная и взволнованная.

Эти простые на первый взгляд понятия и умения имеют большой физиологический смысл. Как известно из исследований психологов, каждая эмоция, а отсюда и интонация вызывает определенные органические реакции, владеет только ей свойственным типом дыхания: радость – 17 вдохов в минуту, пассивная грусть – 9 вдохов, активная грусть – 20 вдохов, гнев – 40 вдохов. Отраженное в музыке дыхание не только узнается, но и в какой-то мере передается слушателю. С частотой дыхания можно сравнить частоту чередования фраз в музыке, с эмоциональными сдвигами – появление секвенций, смена характера исполнения. Зная эти закономерности можно подбирать музыку, которая может влиять на эмоциональное состояние детей, то есть повышая или понижая с помощью музыкальных средств частоту дыхания, можно добиться снятия состояния излишней возбудимости или активизировать деятельность детей. Оптимальное сочетание – это сочетание музыки и цвета. Под каждую мелодию можно подобрать соответствующий оттенок освещения или соответствующий тон, когда речь идет об оформлении различных обучающих материалов (слайды, презентации, диаграммы). При оформлении можно использовать, например, тихую

музыку, соответствующую теме и определенный тон оформления видеоматериалов. Музыка напрямую воздействует на систему дыхания, кровяного и внутричерепного давления, на мышечную работу. Тут дело не столько в красоте музыки, сколько в ее контрастности. Наш мозг одинаково реагирует на разные по своей природе перемены, будь то «тепло-холодно», «сильно-слабо» или внезапные контрасты в музыке. Поэтому для повышения уровня внимания полезно применять именно контрастную музыку в фоновом режиме.

Благодаря тому, что каждому эмоциональному состоянию соответствует определенный тонус мышц, то регулируя характер музыки, возможно добиваться определенного состояния всей мышечной системы. Замечено, что сочетание статических упражнений, например на растяжение и пение с закрытым ртом произвольных ровных звуков в удобном диапазоне, значительно увеличивает качество выполняемых упражнений и делает мышечную систему более пластичной и податливой. Так же такие упражнения увеличивают способность концентрировать внимание.

Имея возможность самовольно вызывать у себя те или иные чувства, человек может регулировать свою эмоциональную сферу. Известны слова Наполеона-Бонапарта: « из всех видов искусств музыка вызывает наибольшее влияние на пристрастия»

Пьеса так называемой «моральной музыки», мастерски исполненная, обязательно вызывает эмоции и имеет большее влияние, чем хорошее «моральное» произведение, которое убеждает наш ум, но не влияет на наши привычки.

Существует определенный парадокс интонационного восприятия: при первом прослушивании сложного произведения, люди получают меньше удовольствия, чем при повторных прослушиваниях. Это объясняется тем, что в процессе восприятия существенную роль играет слушание музыкальной темы на несколько тактов вперед. Когда реальный образ в какой-то части случаев совпадает с ожидаемым – то возникает чувство удовлетворения. Поэтому сложные произведения требуют от слушателя определенных усилий, которые окупаются получением эстетического удовольствия.

Часто случается так, в классе или дома стоит фортепиано, но на нем никто не играет (не умеет или не хочет). Даже не занимаясь музыкой и не имея музыкального образования инструмент можно использовать для развития слуховой и зрительной памяти, а также пространственного воображения у детей.

Можно предложить такую развивающую игру, в которой могут участвовать два или три ребенка. Первый ученик играет любую ноту, остальные запоминают. Следующий играет первую ноту, которую он запомнил зрительно на клавиатуре и добавляет свою. Третий ученик проигрывает весь ряд и добавляет свой звук и так по очереди до первой ошибки. Незнание нот на клавиатуре тут играет свою положительную роль, тренируются сразу три вида памяти: слуховая, зрительная и пространственная. Сначала надо попросить детей, чтобы они играли ноты, расположенные недалеко друг от друга, затем плавно расширять диапазон исполняемых звуков и увеличивать расстояния между ними.

Хотелось бы отметить тесное взаимодействие мелких пальцевых движений, которые необходимы для игры на любом инструменте и участка головного мозга, который отвечает за наши лингвистические способности. Эти участки мозга непосредственно соседствуют друг с другом, поэтому, занимаясь музыкой, дети одновременно тренируют и свои речевые навыки в родном и иностранных языках.

Особенно хотелось бы порекомендовать более тесное взаимодействие с музыкой тем детям, которые имеют какие-то отклонения в умственном и эмоциональном развитии. Только при этом надо обязательно помнить, что любой контакт с музыкой должен проводиться в спокойной и благожелательной атмосфере, тогда это приведет к видимым осязаемым эффектам развития. Любое грубое и несправедливое слово может стереть все те успехи, которых смог достичь ребенок.

Список использованных источников:

1. Асафьев В.В. Музыкальная форма как процесс. – М., 1964. – 34 с.
2. Назайкинский Е. О психологии музыкального восприятия. – М., 1972. – 94 с.
3. Теплов В.М. Избранные произведения. – М.: «Педагогика». 1985. – 44 с.

Мазкова Н.В.

вчитель вищої категорії,

Бобровицький заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

Глобалізація сучасного інформаційного світу призвела до утвердження медіа культури практично в усіх галузях людського життя, в тому числі і в освітньому просторі. Сучасні інформаційні технології відіграють значну роль у формуванні ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

На сьогоднішній день використання комп'ютерних технологій стає найефективнішим засобом вивчення географії у школі. Нові інформаційні технології мають величезний діапазон можливостей для збагачення навчально-виховного процесу в сучасній школі та системи освіти в цілому. Одним з таких дидактичних засобів, який розвиває потенціал, є мультимедія.

Мультимедійна форма вираження навчальної інформації найбільш актуальна на сьогоднішній день у зв'язку з комп'ютеризацією процесу освіти. З метою розвитку особистості потрібно враховувати, що навчальний матеріал повинен сприяти розвитку мислення та пізнавальної активності та забезпечувати індивідуальну траєкторію навчання. Включення інформаційних мультимедійних технологій робить процес навчання більш технологічним і результативним. Комп'ютер дозволяє робити уроки не схожими один на інші. Це відчуття постійної новизни сприяє розвитку в учнів інтересу до навчання, їх пізнавальної активності.

У сучасній географічній освіті на перший план виходить завдання створення умов та ресурсного забезпечення для функціонування середовища, яке сприяє формуванню компетентності. Вирішити дане завдання можна, використавши сучасні освітні технології. Таким чином, однією з цілей географічної освіти є «навчити учнів працювати з різними джерелами географічної інформації».

Для сучасного школяра комп'ютер – джерело інформації, що сприяє його самовияву, засіб для спілкування з ровесниками. Традиційні уроки не втратили свого значення, та на них дитина більшу частину заняття залишається пасивним спостерігачем. При бездіяльності, як відомо,

втрачається цікавість до предмета. Дитяча увага базується на інтересі. Комп'ютер – це цікаво, це престижно в молодіжному середовищі, це безмежне поле інформації для наставника й учня.

Найважливішим завданням сучасності ми вважаємо реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до навчання учнів, коли учень із об'єкта педагогічного впливу стає суб'єктом творчої діяльності, що значною мірою впливає на досягнення ним більш високого рівня знань і вмінь, розвитку в школярів пізнавальної самостійності та інтересу до вивчення предмету.

При застосуванні мультимедійних технологій на уроці ми маємо дві основні переваги – якісну і кількісну. Якісно нові можливості очевидні, якщо порівняти словесні описи з безпосереднім аудіовізуальним уявленням. Кількісні переваги виражаються в тому, що мультимедіа середовище багато вище по інформаційній щільності. Дійсно, одна сторінка тексту, як відомо, містить близько 2 Кбайт інформації. Учитель вимовляє цей текст приблизно в перебігу 1-2 хвилин. За ту ж хвилину повноекранне відео приносить близько 1,2 Гбайт інформації.

Відомо, що географія – наука інформаційна. Іншими словами, особливість географії така, що для якісного використання методу інтерпретації фактів необхідна їх чітка багаторівнева класифікація. Саме цьому і сприяє використання комп'ютерних технологій, а саме – мультимедійних презентацій.

Географічні об'єкти, що вивчаються, такі, як гори і рівнини, моря і океани, промислові підприємства і сільськогосподарські угіддя, не можуть бути показані учням безпосередньо. Тому можна використовувати на уроці демонстраційні засоби: карти, анімації, відеозаписи, слайди – що сприяє формуванню у учнів образних представлень.

Включення в презентацію завдань, тестів, питань, дидактичних ігор різного рівня складності дозволить актуалізувати наявні у дітей знання, закріпити і узагальнити отримані в ході уроку відомості, здійснюючи диференційований і індивідуальний підхід до учнів [4].

Цінністю застосування мультимедійних презентацій на уроках географії є:

- інтенсифікація всіх рівнів навчально-виховного процесу;
- багатоаспектний розвиток школяра;

- ефективніше використання навчального часу;
- можливість зворотнього зв'язку з кожним учнем;
- наочність поданого навчального матеріалу;
- можливість розвитку просторового мислення з предметів природничо-математичного циклу;
- оперативність одержуваної інформації;
- підсилення мотивації навчання шляхом активного діалогу учня з комп'ютером.

Використовуючи мультимедійні засоби на уроках географії, зокрема презентації, учитель інтенсифікує процес навчання, робить його більш наочним і динамічним. Ефективне використання комп'ютера на уроці, уміле поєднання педагогічної майстерності та можливостей комп'ютерної техніки дозволяє вчителю підвищити якість знань, активізувати пізнавальну діяльність учнів [1].

За допомогою використання мультимедійних презентацій можна розвивати навички самостійної діяльності учнів. Наприклад, при поясненні нового матеріалу вчитель може не виводити на екран текстову інформацію, а на етапі закріплення при повторному перегляді всієї презентації або її фрагментів запропонувати учням самим скласти невеликі тексти до ілюстрацій, а потім порівняти їх з оригіналом. На екрані можна демонструвати план розповіді, де послідовно, по ходу викладу, буде виділятися (кольором, шрифтом або підкресленням) той пункт плану, який повинен розкрити учень. Поруч з планом можуть з'являтися слова-підказки або опорні сигнали. Коли відповідає слабкий учень, поруч з планом або опорними словами можуть розміщуватися ілюстрації [1].

Різноманітна робота зі змістом мультимедійної презентації може проводитися і після її перегляду: опис по пам'яті вподобаних ілюстрацій, відеофрагментів; складання питань до окремих матеріалів слайда; відповіді на питання, поставлені учителем до, під час або після перегляду презентації; виконання замальовок, заповнення таблиць тощо.

Для розвитку логічного мислення учнів, можна складати невеличкі головоломки та логічні ланцюжки, які записуються не на дошці, а на комп'ютері, а потім, за допомогою мультимедійної презентації, використовуються на уроці.

Застосування на уроці комп'ютерних тестів і діагностичних комплексів дає змогу за короткий час отримувати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу і своєчасно його скоригувати. Як результат – формуються ключові та предметні компетентності учнів, адже ця робота пов'язана з культурою мислення, аналітичною рефлексією, вчить самостійно приймати рішення. Так, на підсумковому етапі уроку під час закріплення програмового матеріалу учні розгадують кросворди, тести [3].

Робота учнів з мультимедійною навчальною презентацією не повинна обмежуватися тільки прослуховуванням коментарів вчителя і переглядом відеоряду. Діяльності дітей необхідно надати активний характер. Спираючись на зорові образи конкретних географічних об'єктів і природних явищ, школярі під керівництвом учителя повинні вчитися порівнювати, аналізувати, виділяти головне, робити узагальнення. Це все сприяє розвитку в учнів самостійної діяльності.

Можна сказати, що найвища ступінь засвоєння матеріалу відбувається тоді, коли працює декілька органів. Це вказує на те, що мультимедійна презентація – оптимальний варіант для кращого засвоєння знань учнями. Використання презентацій збагачує урок, робить його цікавим і незабутнім. Такий супровід дозволяє отримувати дітям інформацію не тільки на слух, а й візуально.

Отже, використання мультимедійних презентацій на уроках географії дозволяє підвищити якість навчання, зробити його динамічним, забезпечує реалізацію низки дидактичних принципів: наочності, доступності, індивідуального підходу, самостійності в навчальній діяльності учня.

Демонстрація презентації на уроках географії дозволяє вчителю за короткий проміжок часу передати такий обсяг відомостей, що неможливо пояснити при словесному викладі з використанням інших засобів навчання. Використання зображень, географічних карт, фрагментів навчальних кіно-відеофільмів і телепередач, надасть позитивний вплив на формування більш чітких уявлень про досліджувані географічні об'єкти або явища.

Список використаних джерел:

1. Буряк В.К. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра / В.К. Буряк // Рідна школа. – 2001. – С. 49–51.
2. Вірченко П.А. Використання інформаційних та мультимедійних технологій на уроках географії / П.А. Вірченко // Географія. – 2004. – С. 15–16.
3. Гудима В.Н. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні географії. [Електронний ресурс] / В.Н. Гудима. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.radomyshl-school4.edukit.zt.ua>
4. Душина И.В. Педагогические технологи обучения географии / И.В. Душина // География в школе – 2001. – С. 49–53.

Марченко А.А.

*кандидат педагогічних наук, викладач,
Криворізький державний педагогічний університет*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ

Однією з визначальних особливостей сучасного суспільства є його розвиток на базі всебічних інновацій. Даний процес реалізовується й в освітній галузі, де вимога переходу до інноваційної освіти, зумовлена викликами сьогодення й належить до пріоритетних напрямів державної політики України в контексті інтеграції вітчизняної освітньої галузі до європейського та світового освітнього простору. Зараз перед вищими навчальними закладами стоїть завдання системного підвищення якості освіти, модернізації її змісту, розробка й упровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій, створення умов для якісної підготовки фахів, підготовка яких відповідатиме вимогам сучасного ринку праці.

Освітній процес у вищому навчальному закладі повинен бути побудований на основі залучення сучасних інноваційних методів навчання, що забезпечить максимальну інтенсифікацію навчання студентів з метою здобуття професійних компетентностей. Значною мірою це залежить від особливостей заняття: його змісту, організації, методики, дій викладача.

Тому впровадження інноваційних методів навчання в процес фахової підготовки дизайнерів потребує ретельного вивчення.

Мета дослідження – обґрунтувати перспективи впровадження інноваційних методів навчання в системі мистецької освіти. Задачі дослідження: здійснити структурний аналіз феномена «імплементатії інноваційних методів навчання в системі освіти»; уточнити поняття «інноваційні методи навчання» у контексті започаткованого дослідження.

В Законі України «Про вищу освіту» та в проекті «Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року» серед головних завдань вищих навчальних закладів передбачається «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності». Водночас, більшість законодавчих документів та національних програм, стосовно вищої освіти, акцентують увагу на підвищенні якості освіти, шляхом активізації роботи з впровадження інноваційних методів навчання [1].

У процесі підготовки фахівців дизайнерського профілю важливим є визначення основних класифікацій методів навчання, що сприятиме реалізації мети. В зв'язку з цим, потрібно включати систему інноваційних методів, що добре інтегруються як із «традиційними» художньо-педагогічними технологіями, так і з сучасними комп'ютерними. З-поміж них: методи моделювання художньо-творчого процесу, художньо-професійних задач, проблемно-евристичні, художньої інтеграції, творчих вправ-клаузур, художньо-педагогічного проектування, організації художньо-професійної діяльності, діагностично-розвивальні методи.

Проблемно-евристичні методи в своїй основі мають на увазі розвиток загальнопсихологічних складових фахової підготовки, уваги, пам'яті, фантазії, уяви, креативності. Їх цінність полягає також у тому, що в результаті їх застосування знання з'являються перед студентами як нібито відкриття, знахідка, як підсумок організованої викладачем активної взаємодії на підґрунті вирішення протиріч. До таких методів належать: мозковий штурм, аналогія, метод альтернативних запитань, евристичного спостереження, метод порівняння, метод «руйнування» (виявлення прихованих помилок), інверсія, метод евристичних запитань, метод фактів, метод конструювання понять, конструювання правил, метод конструювання теорій, метод гіпотез, метод прогнозування тощо.

До системи методів формування фахових компетентностей студентів потрібно додати групу методів організації художньо-професійної діяльності: тренінг, конкурс, виставка, художньо-педагогічні майстерні, а також такі нетипові для «традиційної» педагогіки – інсталяцію і перформанс.

Для репродуктивного й алгоритмічного відпрацювання студентами професійних умінь, запроваджують тренінгові технології в контексті вправлення й тренування. Концептуальною ідеєю тренінгу має бути створення належних умов для переходу тої чи тої художньо-професійної інформації в особистісний досвід студента. Конструктор тренінгу виглядає таким чином: актуалізація опорних художньо-професійних знань студентів, постановка проблеми, діагностика сформованості професійних умінь і здібностей, забезпечення усвідомлення студентами необхідності у власних самозмінах, вступні клаузури, допоміжні клаузури, художньо-професійні задачі, спрямовані на одержання основних навичок роботи, рефлексії здобутого досвіду [2].

Підтримка тренінгового процесу відбувається за допомогою алгоритмічних і евристичних приписів. Зокрема, приписи «Гарячі клавіші графічних редакторів» формуються за такими блоками: загальні комбінації клавіш (робота з файлами, редагування, перегляду, збереження, навігації); виклик докер-вікон; робота з графічними об'єктами (рисування й редагування); робота з кольором; робота з шарами; канали, маски, фільтри; кадрування й перетворення.

Окрему групу складають діагностично-розвивальні методи художньо-професійного становлення особистості майбутнього дизайнера, що дозволяють не лише своєчасно виявляти рівень і ступінь сформованості професійних умінь студентів та їх компонентів, але й сприяють їх розвитку. Так звані проєктивні методики – тести інтелекту (вербального й невербального), тести креативності, творчого потенціалу, уваги, пам'яті, творчого мислення, творчих здібностей тощо змодельовані для роботи в зоні ближнього розвитку, що сприяє подальшому вдосконаленню досліджуваних умінь. Доцільними й корисними є тести художніх здібностей, педагогічних здібностей, тести на розуміння мистецтва. Сучасні діагностично-розвивальні методики цілком прилаштовані для роботи з комп'ютерними технологіями.

Провідним у підготовці дизайнерів є метод художньо-професійних задач, який має на увазі цілеспрямовану організацію діяльності студентів щодо вирішення навчальних проблемних ситуацій, яка передбачає: виявлення утруднення, формулювання проблеми, висування завдання, постановку задачі, її розв'язання, аналіз результатів. Отже, одним із факторів підвищення якості освіти та становлення майбутнього професіонала є правильно підібрані методи навчання та активна позиція студента, як демонстрація бажання усвідомити весь оновлений зміст.

Актуальним напрямом подальшого дослідження з порушеної теми є розгляд проблеми навчання фахівців у контексті компетентісного підходу, та вивчення найбільш ефективних інноваційних методів, які будуть актуальними для підготовки професіоналів мистецьких спеціальностей.

Список використаних джерел:

1. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf
2. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга / И.В. Вачков. – М. : Ось-89, 1999. – 250 с.

Мосорук Ю.І.

студентка;

Цуруль О.А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ОРГАНІЗАЦІЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ З БІОЛОГІЇ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Провідним завданням вітчизняної системи освіти є створення умов для реалізації особистості учня, розвитку його здібностей і обдарувань. На це орієнтує Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [2]. Його реалізація в освітньому процесі з біології зумовлює

необхідність впровадження активних методів та форм роботи. Значний дидактичний потенціал має ігрова діяльність, яка забезпечує гармонійний розвиток особистості й самореалізацію учня, формування мотивації до навчання, формування потреби в знаннях, активного інтересу, удосконалення знань, вмінь і навичок.

Об'єкт дослідження: освітній процес з біології у закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: методика організації ігрової діяльності на навчальних заняттях з біології в основній школі.

Мета: дослідити методичні особливості організації ігрової діяльності і можливість їх використання на навчальних заняттях з біології.

Для реалізації мети були поставлені такі завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної, методичної літератури та шкільної практики з проблеми організації ігрової діяльності на навчальних заняттях з біології в основній школі.

2. Охарактеризувати підходи до класифікації дидактичних ігор та методичні особливості їх проведення.

3. Розробити інструктивно-методичні матеріали для організації ігрової діяльності на навчальних заняттях з біології – б та здійснити їх апробацію.

Провідним засобом подолання відчуженості учнів від навчання є використання ігрових методів, методичних прийомів та технологій, які пробуджують прагнення до пізнавальної та творчої діяльності.

Теоретичні основи організації ігрової діяльності обґрунтовані у дослідженнях відомих педагогів та психологів: Л.С. Виготського, В.М. Вундта, О.С. Газмана, С.У. Гончаренка, Д.Б. Ельконіна, О.М. Леонтьєва, А.С. Макаренка, С.Л. Рубінштейна, Г.К. Селевка, В.О. Сухомлинського, Ф.В. Фребеля та ін.

Проблема ефективної організації ігрової діяльності в освітньому процесі з біології є предметом досліджень методистів та творчих вчителів: О.К. Богданової, О.Д. Гончара, Л.К. Грицюк, Л.А. Завацької, О.М. Кулініч, І.В. Мороза та ін.

Ключова ідея організації ігрової діяльності навчання біології полягає у тлумаченні цього способу побудови освітнього процесу як оптимального для розвитку особистості, наділеної суб'єктивними

властивостями (незалежність, свобода вибору, рефлексія, саморегуляція, життєтворчість та ін.).

Основна теза сучасної організації ігрової діяльності: «Гра виступає як засіб пізнання, як засіб розвитку поведінки людини, її розумових дій та мотиваційно-споживацької сфери» [1, с. 139].

У межах дослідження були розроблені та апробовані авторські інструктивно-методичні матеріали, які передбачають організацію ігрової діяльності з різною дидактичною метою, а також проведено анкетування (два діагностичні зрізи: перший – на завершальному етапі стандартного уроку «Будова тваринної клітини», другий – на завершальному етапі уроку «Бактерії – найменші одноклітинні організми», який був стандартним у 6-А класі та насичений ігровими методами і прийомами у 6-Б та 6-В класах (табл. 1)).

Анкети містили рефлексивні запитання, адже рефлексія – це механізм зворотнього зв'язку щодо якості ходу і результатів освітнього процесу. Досягнення мети ґрунтується на розвитку рефлексивних умінь учнів, тому що рефлексія як усвідомлення мотивів власних дій не тільки відіграє особливу роль в освітньому і пізнавальному процесах, а й дає поштовх актуалізації глибинних структур особистості, сприяючи її саморозвитку [3, с. 34]. При узагальненні результатів анкетування ми використовували такі показники, як: *Абс.* – абсолютна кількість учнів та *Відн.* – відносна кількість учнів (%).

Аналіз одержаних результатів дає підстави для висновків про позитивну динаміку за більшістю показників, а отже, і позитивний вплив на учнів розроблених інструктивно-методичних матеріалів, що передбачають організацію ігрової діяльності учнів основної школи на навчальних заняттях з біології.

Виявлена позитивна динаміка переконливо доводить, високу ефективність ігрової діяльності щодо формування в учнів системи цілісних біологічних знань, мотивації до навчання, гармонійного розвитку особистості, креативності, творчості та пізнавального інтересу.

Таблиця 1

Результати анкетування учнів 6-х класів

№ з/п	Запитання	Варіанти відповідей	Кількість учнів					
			6-А		6-Б		6-В	
			Абс.	Відн.	Абс.	Відн.	Абс.	Відн.
1	Мій настрій на початку уроку	Гарний	19	86,3	18	85,7	20	86,9
		Поганий	3	13,7	3	14,3	3	13,1
2	Матеріал уроку для мене був	Зрозумілим	18	81,8	19	90,4	22	95,6
		Незрозумілим	4	18,2	2	9,6	1	4,4
3	Матеріал уроку для мене був	Корисним	20	90,9	20	95,2	22	95,6
		Некорисним	2	9,1	1	4,8	1	4,4
4	Урок мені здався	Цікавим	19	86,4	20	95,2	22	95,6
		Нудним	3	13,6	1	4,8	1	4,4
5	Урок здався мені	Коротким	12	54,5	13	61,9	14	60,8
		Довготривалим	10	45,5	8	38,1	9	39,2
6	За урок я	Не втомився/лася	14	63,6	15	71,4	17	73,9
		Втомився/лася	8	36,4	6	28,6	6	26,1
7	Своєю роботою на уроці я	Задоволений/на	12	54,5	13	61,9	17	73,9
		Незадоволений/на	10	45,5	8	38,1	6	26,1
8	На уроці я був/була	Активним/ною	5	22,7	5	23,8	12	52,2
		Пасивним/ною	17	77,3	16	76,2	11	47,8
9	Мій настрій наприкінці уроку	Поліпшився	18	81,8	17	80,9	21	91,3
		Погіршився	4	18,2	4	19,1	2	8,7
10	Домашнє завдання мені здалося	Легким	14	63,6	19	90,4	18	78,2
		Важким	8	36,4	2	9,6	5	21,8
11	Домашнє завдання мені здалося	Цікавим	17	77,2	17	80,9	20	86,9
		Нецікавим	5	22,8	4	19,1	3	13,1
12	Вправи «Знайди помилку», «Встанови відповідність»	Мені подобаються	-	-	18	85,7	20	86,9
		Мені не подобаються	-	-	3	14,3	3	13,1
13	Виконувати «ігрові вправи» мені	Цікаво	-	-	18	85,7	22	95,6
		Нецікаво	-	-	3	14,3	1	4,4
14	Виконувати «ігрові вправи» мені	Подобається	-	-	18	85,7	23	100
		Не подобається	-	-	3	14,3	0	-

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
3. Ткачук О. Розвиток рефлексивних умінь учнів / О. Ткачук // Педагогічна тека. – 2013. – № 254. – С. 33–35.

Токмань В.В.

викладач,

Сумський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У ході розвитку методики навчання іноземним мовам, змінювали один одного кризи дефіциту і «надвиробництва» ідей, необхідних для формування нового методологічного спрямування. Наприклад, перехід до комунікативного навчання здійснювався в умовах явної нестачі плідних і справді нових ідей. Криза викликала до життя активний методологічний і методичний пошук, який сприяв розвитку сучасних методичних концепцій навчання іноземних мов.

Для того щоб зрозуміти, на чому ґрунтуються сучасні методики навчання англійської мови, необхідно докладно розглянути методичні принципи, які лежать в основі цих методик.

У структуру комунікативного методу входять пізнавальний, розвиваючий і навчальний аспекти, які спрямовані на виховання студента. З огляду на це і зміст поняття «комунікативності», а також багатогранність системи навчання, можна сформулювати такі методичні засади комунікативної методики:

– Принцип оволодіння всіма аспектами іншомовної культури через спілкування. Комунікативний метод вперше висунув положення про те, що спілкування слід навчати тільки через спілкування. У цьому випадку

спілкування може бути використано в якості каналу виховання, пізнання і розвитку.

Спілкування є соціальним процесом, в якому відбувається обмін діяльністю, досвідом, втіленими в матеріальну і духовну культуру. У спілкуванні здійснюється емоційне і раціональне взаємодія людей і вплив один на одного. Саме спілкування є найважливішою умовою правильного виховання.

– Принцип взаємопов'язаного навчання аспектам іншомовної культури.

Комплексний характер іншомовної культури виявляється в єдності та взаємозв'язку її навчального, пізнавального, виховного і розвивального аспектів. Кожен з цих аспектів, в практичному сенсі, рівноцінні. Але справжнє оволодіння одним можливе лише за умови належного оволодіння іншими.

– Принцип моделювання змісту аспектів іншомовної культури.

Обсяг країнознавчих, лінгвістичних і лінгвострановедческих знань реальної дійсності не може бути повністю засвоєно в рамках навчального курсу, тому необхідно будувати модель змісту об'єкта пізнання, тобто відібрати в залежності від мети навчання і змісту курсу той обсяг зазначених знань, який буде достатній, щоб представити культуру країни і систему мови.

– Принцип системності в організації навчання іноземним мовам.

Даний принцип означає, що комунікативна система навчання будується реверсивним шляхом: спочатку намічається кінцевий продукт (мета), а потім визначаються завдання, які можуть призвести до даного результату. Це має місце в межах усього курсу, кожного року, циклу уроків та одного уроку і стосується всіх аспектів. Такий підхід забезпечує навчання системність з усіма властивими їй якостями: цілісністю, ієрархічністю, цілеспрямованістю.

– Принцип індивідуалізації в оволодінні іноземною мовою.

У комунікативній методиці студент сприймається як індивідуальність.

Кожен студент, як індивід, має певними здібностями, як загального, так і часткового характеру. Комунікативне навчання направлене на виявлення їх вихідного рівня і подальшого їх розвитку. З цією метою

використовуються спеціальні засоби для виявлення здібностей – спеціальні тести, для розвитку – вправи і опори.

Третім провідним компонентом принципу індивідуалізації є так звана особистісна індивідуалізація. Вона передбачає врахування та використання параметрів, притаманних особистості: особистий досвід, контекст діяльності, інтереси і схильності, емоції і почуття, світогляд, статус у колективі. Все це дозволяє викликати у студентів справжню комунікативну і ситуативну мотивацію.

– Принцип розвитку речемислительної діяльності і самостійності студентів в оволодінні іноземною мовою.

Він полягає в тому, що всі завдання на всіх ступенях навчання являють собою мовленнєво завдання різного рівня проблемності та складності.

Дана методика спирається на інтелектуальні потреби студентів, а це спонукає студента до розумової діяльності.

Мовленнєво завдання покликані розвивати механізми мислення: механізм орієнтації в ситуації, оцінки сигналів зворотного зв'язку і прийняття рішень, механізм визначення мети, механізм вибору, механізм комбінування та конструювання.

І, нарешті, самостійність, пов'язана з контролем. У комунікативному навчанні використовується така стратегія, яка планує перетворення контролю через взаємоконтроль у самоконтроль.

– Принцип функціональності в навчанні іноземної мови.

Даний принцип передбачає, що кожен студент повинен зрозуміти, що може йому дати не тільки практичне володіння мовою, але й використання отриманих знань у пізнавальному і розвиваючому аспектах.

– Принцип новизни в навчанні іноземним мовам.

Комунікативне навчання будується таким чином, що всі його зміст та організація пронизані новизною.

Перейдемо до наступної методики навчання англійської мови. Це інтенсивна методика. Які ж принципи лежать в її основі?

– Принцип колективної взаємодії, який є провідним у методі активізації, найбільш відомому в інтенсивній методиці. Саме цей принцип пов'язує цілі навчання і виховання, характеризує засоби, способи та умови навчального процесу. Для навчального процесу, в основу якого покладено цей принцип, характерно те, що студенти

активно спілкуються з іншими, розширюють свої знання, вдосконалюють свої вміння і навички.

– Принцип особистісно-орієнтованого спілкування є не менш значущим. Він заснований на впливі спілкування, його характеру, стилю на реалізацію виховних та освітніх цілей. У спілкуванні кожен є як впливає, так і піддається впливу. Особливо значуще місце займає тут пізнання людьми один одного, що є необхідною умовою спілкування людей.

– Принцип рольової організації навчально-виховного процесу тісно пов'язаний з двома попередніми. Ролі і маски в групі у великій мірі сприяють управлінню спілкуванням на уроці. Навчальний спілкування в інтенсивному навчанні передбачає наявність постійно активних суб'єктів спілкування (всі студенти), які не обмежуються просто сприйняттям повідомлення і реакцією на нього, а прагнуть висловити своє ставлення до нього, тобто «я – маска» завжди проявляє особистісну характеристику. Рольова гра – це одне з ефективних засобів створення мотиву до іншомовного спілкування студентів.

– Принцип концентрованості в організації навчального матеріалу і навчального процесу є не тільки якісною, а й кількісною характеристикою інтенсивного методу. Концентрованість проявляється в різних аспектах: концентрованість навчальних годин, сконцентрованість навчального матеріалу. Все це викликає високу насиченість та щільність спілкування, різноманітність форм роботи. Це спонукає викладачів працювати в постійному пошуку нових форм подачі матеріалу.

– Принцип поліфункціональності вправ відображає специфіку системи вправ в інтенсивній методиці навчання. Мовні навички, які сформувалися у немовних умовах, неміцні. Тому найбільш продуктивно працюють вважають підхід до навчання іноземної мови, який передбачає одночасне і паралельне оволодіння мовним матеріалом і мовленнєвою діяльністю.

Всі п'ять розглянутих принципів інтенсивного навчання іноземних мов забезпечують чіткий взаємозв'язок навчального предмета та навчальної методики, описані вище, можна підвести під один заголовок: «Краще навчання спілкуванню – це спілкування».

Список використаних джерел:

1. Китайгородська Г.А. Методика інтенсивного навчання іноземної мови. – Москва, 1986. – 14 с.
2. Комарова Ю.А. Про принципи навчання в інтенсивному курсі іноземної мови для наукових працівників. URL: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/komarova.html>
3. Ляховицкий М.В. Методика викладання іноземної мови. – Москва, 1981. – 7 с.
4. Пасів Є.І. Основи комунікативної методики навчання іншомовного спілкування. – Москва, 1989. – 56 с.
5. Пасів Є.І., Кузовлев В.П., Коростельов В.С. Мета навчання іноземної мови на сучасному етапі розвитку суспільства // Іноземні мови в школі // 1990. – № 6. – С. 28.
6. Свиридюк Т.І. Науково-методичне забезпечення розвитку професіоналізму вчителів англійської мови // Іноземні мови. – 2006. – № 1. – С. 39.

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Максименко Н.В.

асистент,

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ОСНОВ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Впровадження нових підходів у змісті освіти в сторону більш ґрунтовного і послідовного вивчення питань пов'язаних із забезпеченням безпеки суспільства і держави в повсякденних умовах, потребує побудови якісно нового освітньо-навчального середовища дитини. Їх рішення залежить як від заходів, що вживаються на макрорівні (держави і соціальних структур), так і мікрорівні (індивідуальних соціальних взаємодій, окремих людей). Ідеї забезпечення безпеки пронизують ідеологію постіндустріального суспільства. Поняття безпеки розглядається в загальному контексті з проблемами забезпечення якості та рівня життя населення, досягнення сталого розвитку суспільства, екологічної рівноваги [3].

У спеціальній школі введено окремий предмет «Основи здоров'я» для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку як окремий предмет, який є складовою освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура». Курс «Основи здоров'я» має дві складові: основи валеології (містить наукові знання про здоров'я людини), основи безпеки життєдіяльності. Відповідно до цього зміст програми складається з трьох розділів: людина і здоров'я; основи безпеки життєдіяльності; довкілля [4].

З огляду на нерівномірність психічного і фізичного розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, навчання основ безпеки життєдіяльності повинно бути, побудоване на основі дидактичних закономірностей: від простого до складного; від нерозуміння до

розуміння; від часткового до загального; від конкретного до абстрактного; від абстрактного до конкретного. До **дидактичних принципів**, які повинні бути реалізовані в корекційно-виховному процесі, відносяться наступні: наступність, тобто будь-яка нова інформація повинна спиратися на вже засвоєні ними знання, уміння і навички, отримані в дошкільних установах і від батьків; послідовність і поступовість, а саме знання з основ безпеки життєдіяльності слід давати поступово, певними дозами, без перевантаження, з наростаючим обсягом інформації; принцип розвиваючого навчання, тобто організація навчальних впливів на особистість і поведінку дитини дозволяє управляти темпами і змістом її розвитку. Не слід змушувати школярів з порушеннями інтелектуального розвитку зазубрювати вивчені теми, визначення, схеми, таблиці і тощо. Завданням є досягнення розуміння, осмислення і усвідомлення учнями змісту конкретних безпечних дій в традиційній обстановці. Успішність навчання визначається здатністю учня самотійно пояснити, чому він повинен вчинити саме так, а не інакше; принцип доступності, навчальний матеріал повинен бути викладений у доступній формі. Діти не сприймають складну інформацію з деталізацією загальноприйнятих визначень і понять, до них необхідні коментарі; принцип наочності, цей принцип використовується в роботі з учнями, коли вони повинні самі все побачити, почути, помацати і тим самим реалізувати прагнення до пізнання. При навчанні основам безпеки життєдіяльності необхідні наочні засоби: навчальні книжки, зошити з ілюстрованим матеріалом, плакати, макети, спеціальне обладнання для проведення ігрових занять, відеофільми, комп'ютерні ігри тощо; принцип єдності виховання і навчання, тобто на всіх етапах навчання необхідно виховувати у дітей культуру поведінки на вулицях і дорогах, у громадських місцях, в домашніх умовах [1].

Метод навчання – це спосіб діяльності педагога, спрямований на глибоке, усвідомлене і міцне засвоєння знань учнями. При навчанні школярів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку найбільш доцільні такі усні методи викладу знань з основ безпеки життєдіяльності: спостереження, розповідь, розповідь – пояснення, бесіда, самотійна робота з навчальними посібниками.

Спостереження – це метод, який забезпечує безпосередній контакт з безпечними\небезпечними ситуаціями. Саме він формує конкретні уявлення і є основою образного мислення. Уявлення, отриманні за допомогою спостереження, стають змістовою основою багатьох видів діяльності (ігрової, трудової, мовленнєвої).

Спостереження як метод вивчення об'єкта повинно відповідати певним вимогам: – чітке визначення мети спостереження; – розробка плану спостереження; – аналіз отриманих даних.

До розповіді педагог звертається, коли потрібно повідомити учням нові знання, факти, події, тобто то, що вони не можуть спостерігати безпосередньо. Наприклад, історичні довідки по дорожньої, пожежної або побутової тематики. Зміст оповідання має спиратися на наявний особистий досвід дітей, який педагог розширює і збагачує новими елементами. В оповіданні використовуються логічні прийоми порівняння, зіставлення, узагальнення. Розповідь, як правило, супроводжується показом ілюстрацій, малюнків в підручнику або робочого зошита, записом нових слів, понять, визначень. Розповідь-пояснення необхідно застосовувати, коли потрібно розкрити логічну послідовність, виявити залежності між досліджуваним об'єктом і явищами в навколишньому середовищі (наприклад, між переходом дороги і зеленим сигналом світлофора, між природним явищем і особливостями поведінки людини при ньому і тощо.). В оповіданні – поясненні педагог постійно дає установку на необхідність більше бачити навколо, бути уважними та обережними.

Бесіда. Цей метод педагог використовує, спираючись на вже наявні знання і особистий досвід школярів, підводить їх за допомогою питань до розуміння нового навчального матеріалу, поглиблює і розвиває їх знання, вміння і навички. Якщо педагог вміло ставить питання, він спонукає учнів згадувати відомі їм знання про дії в різних умовах шляхом самостійних роздумів, висновків. В основі бесіди-діалог між педагогом і школярами, він активізує їхнє мислення. У бесіді важливо продумувати питання. Один з них може бути спрямований на факти, приклади небезпечної поведінки, а інший актуалізує знання і особистий досвід учнів. Питання необхідні і для виявлення нових зв'язків між поняттями, явищами в навколишньому середовищі. У бесіді педагог

повинен підтримувати постійний контакт з учнями. Для цього їх відповіді і питання слід уважно вислуховувати. Правильні відповіді схвалюють похвалою, неправильні, неповні – коментувати, поправляти. Можна запропонувати кожному учневі самому знайти неточності і помилки у відповіді. І лише коли той не зможе цього зробити, треба закликати на допомогу інших учнів [5].

Екскурсія. Вона проводиться для ознайомлення з навколишнім середовищем і закріплення навчального матеріалу. Екскурсії можуть бути піші, автобусні та на маршрутному транспорті. Під час зупинок педагог звертає увагу на учнів на небезпечні місця по маршруту руху в школу, навколо школи, об'єкти, що представляють небезпеку, що закривають огляд, сезонні зміни дорожніх умов; показує дії пішоходів, водіїв і пасажирів, дорожню розмітку, вказівні знаки, світлофори і тощо. Педагог просить дітей прислухатися до звуків, шумів, сигналам машин, за якими треба вміти розрізняти рухомі транспортні засоби. Важливо показати, де можна переходити вулиці та дороги: на нерегульованих перехрестях з інтенсивним рухом і великим числом прилеглих доріг, проїздів, виїздів; де можна гуляти, грати, перебувати тривалий час і тощо. На екскурсіях діти долучаються до природного, техногенного і соціального середовища, усвідомлюють значущість засвоєних знань, умінь, навичок і звичок. Формування у молодших школярів навичок безпечної поведінки день у день можливо, як в освітньому процесі, що реалізується у формі традиційного уроку, так і в інших формах дидактичних занять із застосуванням інновацій. У цьому плані рекомендується проведення екскурсії як однієї з найбільш ефективних форм дидактичних занять [5].

Робота з ілюстративним (наочним) матеріалом. Це самостійна робота учнів. Вони записують нові слова терміни, вивчають навчальний матеріал, сюжетні картинки і окремі малюнки, шукають відповіді на поставлені питання, виконують завдання педагога. Якщо дитина самостійно малює, розфарбовує, відгадує, вона краще запам'ятовує і осмислює матеріал. Розглядаючи ілюстрації і слухаючи розповідь педагога, учні розширюють особисті спостереження за реальними картинками життя. Це досягається обговоренням дій водія, пішохода, пасажирів; пожежного, рятувальника, медичного працівника. Самостійна

робота з ілюстративним матеріалом, супроводжувана розповіддю-поясненням і бесідою, розвиває довільну увагу і мислення. Домашні завдання, наявні в підручниках і робочих зошитах, даються з метою привернути батьків до вивчення разом з дітьми правил безпеки життєдіяльності, закріпити і узагальнити вивчене в школі.

Гра. Пізнавальні ігри з дітьми проводять переважно за правилами. Спочатку формують завдання потім – спосіб виконання. Найчастіше використовують ігри – вправи, неодноразово повторені і спрямовані на формування умінь і навичок безпечно поводитися вдома, у школі, на вулицях і дорогах, в звичних і незвичних умовах. Вправи можуть бути індивідуальними і груповими. Індивідуальні вправи застосовують для відпрацювання рухових навичок у малорухомих дітей. Вступні вправи припускають точне відтворення тих чи інших дій після показу педагогом. Спочатку з кожним учнем відпрацьовують елементи дій, потім ці ж дії дають послідовно, потім порівнюють зі зразком (еталоном). Тренувальні вправи ставлять за мету повторити засвоєні дії для підтримки вже сформованих умінь і навичок.

Рольова гра. Вона завжди носить емоційний характер, що сприяє більш міцному запам'ятовуванню правильних безпечних дій. При розподілі ролей (водія, пішохода, пасажира, пожежного, рятувальника) в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку розвивається увага. Вони починають підкорятися певним правилам, пов'язаним з роллю. Важливо спостерігати за ставленням дитини до ролі. У ній поведінка дитини істотно перебудовується. Вона стає довільною, тобто контролюється і порівнюється з еталоном. Організуючи ігри, слід мати на увазі, що функція самоконтролю у дітей розвинена слабо. Тому дитині потрібна постійна підтримка педагога і учасників гри. У 3-4 класах в гру можна вводити моделювання різних нестандартних ситуацій для самостійного пошуку виходу з небезпечних умов, аналізу та оцінки помилкових, неправильних і, навпаки, правильних і безпечних дій [5].

Тільки активна безпосередня участь школярів у подіях і діях, максимально наближених до обстановки на вулицях міста чи селища за допомогою форм і методів роботи, спонукає їх до обмірковування ситуацій, змушує відчувати свою причетність до подій і поволі формує у них основи правильної поведінки на вулиці і дорозі.

Головне, щоб викладання предмету не стало догмою і набором правил поведінки в екстремальних умовах, а, скоріше, постало як своєрідна система захисту в умовах індивідуальної або суспільної кризи. Викладання предмету ОБЖД має носити творчий характер, а заняття походити на захоплюючі пригоди. Навіть самі «нудні» теми можуть бути дітям цікаві. Від майстерності педагога, знання їм основоположних завдань і моментів освітнього процесу, вміння правильно вибрати форму організації навчальної роботи залежить результат навчання [1].

Список використаних джерел:

1. Безопасность жизнедеятельности: учебник для вузов, 2-изд. Под ред. Михайлова Л.А. – СПб.: Питер, 2008. – 461 с.

2. Гладченко І.В. Фізичне виховання та основи здоров'я / І.В. Гладченко // Теорія і практика олігофренопедагогіки та спеціальної психології : збірник наукових праць. – Вип. 8. Концепція дошкільної освіти дітей з розумовою відсталістю / За ред. Т.В. Сак. – К., 2013. – С. 25-33.

3. Жумакадырова Ч.Ж., Клевцова В.П. Основы безопасности жизнедеятельности. – Бишкек: «Билим-компьютер», 2012. – 224 с.

4. Програми для 2-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. – К.: Видавництво «Неопалима купина», 2006. – Ч. 1. – 344 с.

5. Сакимбаева С.Д., Кишикова Н.Д. Обучение школьников основам безопасности жизнедеятельности – принципы и методы // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – Москва, 2016. – № 12. – С. 83-87.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Короткіх М.А.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Військова академія (м. Одеса)*

ОСНОВНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ВИКЛАДАЧІВ

Успішне розв'язання завдань військово-професійної освіти визначається належним рівнем розвитку теорії та методики військового навчання, наповненням їх сучасним гуманістичним змістом, своєчасним вирішенням організаційно-методичних проблем бойової та гуманітарної підготовки, навчання підрозділів і частин на основі особистісно орієнтованих технологій навчання, гуманізацією, гуманітаризацією та демократизацією військово-дидактичного процесу [6, с. 94].

Вершиною педагогічної думки сучасності є розмірковування знаної української дослідниці Т.І. Сущенко щодо особистості викладача – майстра педагогічної діяльності. На думку вченої, у професійній діяльності викладач має керуватися низкою ідей, серед яких: мати вроджену здібність і потребу до самонавчання впродовж життя, максимально використовуючи для цього всі свої резерви, почуття і творчий потенціал заради створення суспільного блага й гідного власного майбутнього; наявність вільного часу на продуктивні роздуми, щоб ефективно аналізувати, порівнювати, зіставляти, моделювати педагогічний процес у вищій школі, доцільно й залюбки фантазуючи; ідеалізувати, створюючи модель кінцевого результату, «забігаючи вперед», змінюючи погляд на професійне навчання і виховання, підвищуючи результати навчальної роботи своїх студентів завдяки регулярному оновленню своїх знань, відмові від застарілих моделей навчання і використанню сучасних його моделей і відповідних засобів; чітка професійна позиція, гідна мета, вміння виразно, але непомітно, делікатно й ненав'язливо її «презентувати», а якщо потрібно, цілковито і вчасно переглянути все, що досі слугувало принципом і

орієнтиром у ставленні та діях; необмежені можливості бути успішним у виконанні педагогічних дій, результатом яких є вплив на пробудження у студентів інтересу до висловлених викладачем думок, легке їх засвоєння, запам'ятовування й осмислення за рахунок ефективного і приємного навчання [5, с. 382].

Важливо також згадати діяльнісну теорію особистості О. М. Леонтьєва, який вважав, що особистісний ріст здійснюється в процесі спілкування. Саме спілкування, – стверджував О.М. Леонтьєв, – багато в чому визначає становлення перцептивних, мнестичних, розумових та інших характеристик людини, її емоційно-вольової сфери [2, с. 64].

З точки зору індивідуальної психології А. Адлера, особистість формується під впливом прагнення людини до вдосконалення й переваги. Істотним для психології її поведінки, зокрема щодо розуміння поведінки хронічно хворого й розвитку його особистості в умовах хвороби, є думка А. Адлера про те, що люди зі значною слабкістю органів часто намагаються компенсувати це, розвиваючи ту сферу діяльності, що є доступною для розвитку. На думку вченого, різні відхилення в поведінці необхідно розглядати з урахуванням умов формування особистості, зокрема формування в дитинстві життєвих цілей, що стали компенсацією почуття неповноцінності, небезпеки, непевності й безпорадності у світі дорослих [1, с. 74]. З. Фрейд вважав, що особистість є єдністю трьох структурних компонентів, зокрема йдеться про Воно, Его та Суперего. З позиції психоаналітичної теорії, становлення особистості відбувається на основі принципів задоволення, реальності й сталості [3, с. 15].

Одним із елементів розвитку особистості є формування її під впливом досвіду військового викладача.

На думку вчених, розвиток особистості є цілісною системою індивідуальних, вибіркових, свідомих зв'язків особистості з різними сторонами об'єктивної дійсності. Як вираження, з *одного боку*, внутрішнього досвіду людини, а з *іншого боку* – визначаючи її дії й переживання, ці ставлення є вираженням взаємозв'язку суб'єкта й об'єкта, оцінки значимих сторін дійсності, відіграють важливу роль у суспільно-трудовій діяльності [4, с. 51]. З *другого боку* важливим при розвитку особистості є природні та набуті особливості особистості:

характер, темперамент, психічні характеристики (сприйняття, пам'ять, мислення, мова, психомоторика).

Розвиток особистості військового викладача відбувається в середовищі військового колективу, своїх підлеглих та керівництва і важливою складовою його діяльності в соціально-професійному оточенні. Розвиток блоку «соціальне оточення» ґрунтується на динаміці розвитку особистості в результаті взаємодії членів військового колективу, керівництва, підлеглих [4, с. 67].

На основі аналізу науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження основними чинниками впливу на розвиток педагогічної майстерності викладачів вищих військових навчальних закладів визначено:

- набуття високого рівня професіоналізму в фаховій діяльності військового викладача з особистісним ростом своєї майстерності, як вищого рівня професійних умінь;

- оволодіння мистецтвом вдосконалення військово-педагогічної творчості навчання, виховання і розвитку курсантів, креативного підходу до організації навчально-виховного процесу, у вирішенні науково-практичних проблем;

- застосування військово-педагогічних інноваційних технологій й методик навчання і виховання майбутніх офіцерів, набуття високорозвиненої майстерності особистісних й професійно значущих характеристик для оволодіння новими фаховими надбаннями;

- розвиток новаторського стилю діяльності, внутрішньообумовленої цілеспрямованої самоорганізації фахової діяльності і професійної компетентності, науково-дослідницької діяльності, військово-педагогічної підготовленості, стійкого позитивного іміджу, авторитету в очах колег і майбутніх фахівців.

Таким чином, досвід особистості військового викладача є функціональною складовою його фахової, компетентнісної діяльності й інтегративною характеристикою його соціальних, військових, педагогічних, виховних, моральних, вольових, комунікативних, творчих, розумових, фізичних, креативних, вузько-спеціалізованих професійних якостей. Саме через набуття та вдосконалення особистісних якостей відбувається набуття та присвоєння професійно-педагогічно важливих

характеристик, якостей, рис, компетентностей військового викладача. Практичний досвід особистості синтезує набуті складові у його фаховий та особистісний ріст.

Список використаних джерел:

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. Москва : Фонд за економ. грамотность, 1995. 291 с.
2. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1977. 304 с.
3. Потапчук Є.М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців: [монографія]. Харків : Вид-во Нац. акад. держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2004. 323 с.
4. Сердюк С.І. Формування готовності до лідерства майбутніх офіцерів державної прикордонної служби України: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Нац. академія держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. Харків, 2009. 205 с.
5. Сущенко Т.І. Професійна майстерність викладача в умовах нових тенденцій розвитку людства й освіти. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки*; зб. наук. праць / редкол.: Т.І. Сущенко та ін. Запоріжжя, 2006. Вип. 39. С. 377–382.
6. Чистовська І.П. Формування педагогічної компетентності майбутніх магістрів військового управління : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Нац. академія оборони України. Київ, 2006. 223 с.

Лошкова І.А.

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Таранник З.В.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,
КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв»*

ПРИНЦИПИ ТВОРЧОГО СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА НА ЗАНЯТТЯХ МУЗИКОЮ

Використанню інформаційних технологій в освітньому процесі відводиться одне з провідних місць серед багатьох нових напрямків розвитку освіти. Їх застосування не лише збагачує традиційні форми навчання, а і розкриває перед студентами нові горизонти знань, умінь і

навичок, необхідних у повсякденному житті. Слід зазначити, що в студентському середовищі є досить велика мотивація до засвоєння нових технологій, які підвищують інтерес до навчання і активізують всі психологічні процеси. Застосування їх на заняттях з диригування, постановки голосу, фортепіано, зокрема прослуховування і перегляд мистецьких програм, майстер-класів за участю видатних педагогів-музикантів сучасності, відіграють важливу роль у налагодженні таких стосунків між викладачем і студентом, які стануть запорукою творчого розвитку студента.

Прослуховуючи виконання творів, над якими студент працює в класі, дає йому можливість проаналізувати кожен із інтерпретацій, відшукати ту, яка найбільше відповідає уявленню студента, обґрунтувати свою позицію і скласти цілісне осягнення твору. Завдання педагога – загострити увагу студента на тих чи інших моментах виконання, кваліфіковано розтлумачити особливості кожної інтерпретації, порівняти їх, знайти відмінності тощо.

У спілкуванні зі студентом на заняттях процес обміну, передачі думок і почуттів між викладачем і студентом повинен бути взаємним. При цьому викладач не повинен шукати в особистості студента схожості із собою, що перетворить діалог між ними у монолог викладача. Викладач повинен намагатися пізнати внутрішній світ студента, враховуючи не лише такі його якості, як гострота реакції, музикальність, а і своєрідність його особистості, хід його думок і почуттів, мотивацію дій. Спілкування викладача зі студентом повинно приносити взаємну радість і підтримувати у студента свідомість того, що він – особистість, що його думки і почуття сприймаються викладачем як певна позиція музиканта, з якою він може погоджуватися або не погоджуватися, але завжди її поважати. Взаємодія викладача і студента неодмінно повинна враховувати розбіжність у поглядах, зміну позицій, обмін інформацією, ініціативою.

Обмін ініціативою, на нашу думку, передбачає такий тип спілкування, який дає змогу студенту самостійно сформулювати завдання, досягнути глибину явищ. Але часто замість самостійного творчого пошуку викладач пропонує готове рішення. Якщо студент тільки виконує завдання педагога, він стає хорошим виконавцем чужих задумів, не замислюючись над тим,

чим ці задуми викликані. Уміння поставити задачу в залежності від проблеми, тобто знайти певну точку зору – це вже творчість.

Принципово важливим питанням є зміст класної та домашньої роботи студента. Викладач, пропонуючи студенту твір для вивчення, повинен враховувати, що студент вже знає і може вивчити самостійно, а з чим зустрічається вперше. Якщо в новому творі можуть бути використані знання, уміння, навички, технічні прийоми, вже відомі студенту, викладач повинен вимагати від нього спочатку самостійного опрацювання цього матеріалу вдома, а вже потім починати вивчати його в класі. На нашу думку, на різних етапах навчання співвідношення класної і домашньої роботи повинно суттєво змінюватись. Якщо на початковому етапі навчання основне навантаження падає на роботу в класі, то на більш пізніх етапах повинна переважати самостійна робота студента. Все, що студент засвоїв раніше, він повинен робити самостійно. Викладач пояснює і показує тільки те, що студент не знає і з чим зустрічається вперше, інакше він ніколи не навчиться самостійно і свідомо використовувати всі раніше набуті знання і навички. Студент буде розраховувати на те, що викладач дасть йому готовий «рецепт», і не буде перевантажувати себе підготовчою, глибокою самостійною роботою.

Навчаючи студентів, викладач сам збагачується. Це один із головних джерел його руху вперед. Вчитель – це не тільки людина, яка багато знає і вміє сама. У нього є потреба передавати свої знання, захоплювати цілеспрямованістю, творчим горінням.

Кваліфікований викладач зазвичай уміє оцінити психічні якості студента: розумовий рівень, характер, волю тощо, в той час як менш досвідчений часто говорить про старанність, поведінку, дисципліну. Досвідчений педагог відзначає розумовий розвиток, риси особистості (здібності, інтерес, емоційність тощо). У такого викладача більше розвинене почуття інтуїції. Він може правильно оцінити психічний стан студента в даний момент. Звідси висновок: викладач зобов'язаний бачити в студенті не лише учня, а і головне – творчу особистість, а студент – відчувати, що педагогу цікаво з ним працювати.

Висока загальна культура педагога, ерудиція, глибокі знання, любов до праці, розумна вимогливість та вплив – ось якості, необхідні для творчого спілкування викладача зі студентом.

Творча взаємодія викладача зі студентом на заняттях музикою відбувається в процесі вивчення репертуару, добір якого має свої особливості: метою його є послідовний розвиток технічних умінь і навичок студентів та розвиток його музичного мислення. Він добирається не тільки на засадах художньої цінності або новизни і оригінальності твору, але і повинен враховувати, які конкретні технічні уміння і навички студент отримає в результаті роботи над ним, як він вплине на подальший емоційний розвиток, музичне мислення, смак тощо, тобто передбачати певну систему в розвитку даного студента. Репертуар необхідно спрямовувати на закріплення і розвиток у студента позитивних якостей, які він вже має, і формування нових. Якщо студент мало емоційний, краще включати в його репертуар твори з яскравою, контрастною емоційною структурою. Якщо ж він надмірно емоційний, то можна давати твори більш стримані, спокійні за характером.

При цьому слід враховувати, що деякі надмірно емоційні студенти часто не мають достатнього музичного смаку. Цю яскраву емоційність необхідно спрямовувати в правильне русло, тобто навчати його точно дозувати свої емоції, розвиваючи необхідне відчуття міри.

Досвід показує, що репертуар має дієву силу тоді, коли викладач складає його з урахуванням реальних можливостей студента, включаючи при цьому в програму один-два твори, які дещо перевищують його можливості. Таким чином, він систематично, послідовно розвиває студента у потрібному напрямку, водночас окреслюючи перспективу його росту в потрібних параметрах.

Все вищенаведене дає підстави зробити наступні висновки:

5. Оптимальна взаємодія викладача і студента неодмінно враховує відмінність у поглядах, зміну позицій, обмін інформацією, ініціативою.

6. Задача викладача полягає в тому, щоб обґрунтувати правильність своєї позиції, зуміти донести зміст своєї думки.

7. Творча атмосфера занять сприяє психологічній підготовці студента для сприйняття нової інформації та здатність одночасно сприймати, переживати, діяти.

8. Дозування класної і домашньої роботи передбачає залежність від етапу навчання. На початковому етапі основна робота проводиться в класі. На більш пізніх етапах повинна домінувати самостійна робота студента.

9. Викладач повинен вміти добирати необхідний матеріал для вивчення, оцінити труднощі, з якими зустрінеться студент, знайти необхідні прийоми їх подолання; сприйняти точку зору студента; виявити майстерність в передачі своїх думок і почуттів; зрозуміти духовний світ студента; вбачати в ньому творчу особистість.

10. У роботі над твором необхідно передбачити варіанти його тлумачення. Застосування новітніх технологій на заняттях музикою сприяє розширенню світогляду студента, можливості почути різні інтерпретації виконуваного ним твору, що, в свою чергу, поглиблює розуміння його змісту і образності.

11. Глибока і багатогранна робота над розкриттям художнього образу сприятиме розвитку музичного мислення студента і зростанню його творчого потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Баренбойм Л. Вопросы фортепианной педагогики и исполнительства [Текст] / Л. Баренбойм. – Ленинград, 1969. – 228 с.
2. Дьяченко Н. Теоретические основы воспитания и обучения в музыкальных учебных заведениях [Текст] / Н. Дьяченко, И. Котляревский, Ю. Полянский. – Киев, 1987. – 112 с.
3. Казачков С. О дирижерско-хоровой педагогике [Текст] / С. Казачков // Музыкальное исполнительство. Вып. 6. – Москва, 1970. – С. 120-143.
4. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей [Текст] / Б.М. Теплов // Проблемы индивидуальных различий. – Москва, 1947. – 335 с.

Луцик Г.О.

викладач,

Рівненський державний гуманітарний університет

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Одним із важливих завдань професійної підготовки майбутніх психологів в умовах зниження рівня правової самосвідомості та водночас поширення поведінкових деструкцій серед підростаючого покоління, зокрема серед підлітків, є формування готовності до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки. У світлі сучасних досягнень в теорії і практиці професійної освіти його розв'язання орієнтується на формування творчо орієнтованих та мотивованих фахівців, спроможних до постійного саморозвитку і професійної мобільності. У зазначеному контексті методологічним орієнтиром, який зосереджує увагу педагогів вищої школи на розвитку інтелектуального і творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця, його прагнення до самовдосконалення та зрілості.

Роль акмеологічного підходу у становленні майбутніх фахівців досліджували С. Бегидова, А. Деркач, В. Зазикін, С. Калаур, Н. Олексюк, С. Пальчевський, Т. Скуднова, Л. Служинська, С. Хазова, В. Федоришин, Я. Чаплак.

Акмеологічний підхід трактується Л. Служинською як процес «досягнення максимального для кожного студента розвитку теоретичної та практичної досконалості у навчальній і науковій діяльності». Автор переконана, що зазначений підхід спрямований на осмислення та пошук ефективних засобів організації освітнього процесу в закладах освіти, що сприяє формуванню пізнавальної активності студентів, та, як наслідок, їхній самореалізації [3, с. 185-186].

Впровадження акмеологічного підходу у професійну підготовку фахівців дає можливість досягнути професійного і особистісного зростання, самоактуалізації та самоствердження (С. Калаур, Н. Олексюк), «вершин своїх креативних можливостей» (Т. Скуднова), сприяє актуалізації творчого потенціалу студентів, підвищує професійну

мотивацію та мотивацію успіху (С. Бегидова, С. Хазова), проектує продуктивні моделі професійної діяльності (В. Федоришин).

В доповнення О. Васюк, С. Виговська виділяють особистісні якості майбутніх спеціалістів, які сприяють досягненню вершин у фаховій діяльності. До таких якостей автори відносять «відкритість до освоєння нового, інтегративний спосіб мислення при виробленні оптимальних моделей діяльності, здатність до об'єктивної самооцінки своєї професійної поведінки, висока мотивація професійних досягнень». Дослідники переконують, що впровадження акмеологічного підходу у професійну підготовку фахівців сприяє творчому розвитку та реалізації індивідуальних якостей кожної особистості [1, с. 65-66].

Тому не випадково Я. Чаплак, аналізуючи проблему формування готовності психолога-консультанта до професійної діяльності на засадах особистісно-акмеологічного підходу обґрунтовує доцільність застосування акмеологічних технологій і зауважує, що «акмеологічні технології мають ціннісно-цільовий, тобто гуманітарний характер і відповідають принципу оптимізації особистісних і професійних ресурсів» [4, с. 256].

Варто підкреслити, що акмеологічні установки певною мірою притаманні майбутнім психологам. Цей висновок отримав підтвердження під час тестування, проведеного зі студентами-психологами другого та четвертого курсів, які готуються до роботи з підлітками-девіантами. За результатами методики «Діагностика потреби у самовдосконаленні (за Р. Бабушкіним) було з'ясовано, що значній частині учасників тестування (20% студентам другого курсу та 28% студентам четвертого курсу) був притаманний високий ступінь сформованості потреби у самовдосконаленні. Тобто такі студенти усвідомлювали значення творчого розвитку, прагнули професійного вдосконалення. Водночас нами була виявлена частка майбутніх психологів (50% студентів другого курсу та 30% студентів четвертого курсу) з низьким рівнем сформованості зазначеної потреби (табл. 1).

Таблиця 1

**Ступінь вираженості потреби у самовдосконаленні
майбутніх психологів**

Ступінь вираженості потреби	Студенти 2-го курсу, %	Студенти 4-го курсу, %
Високий	20	28
Середній	30	42
Низький	50	30

Як бачимо, більшою мірою орієнтовані на саморозвиток та самовдосконалення студенти старших курсів, що засвідчує певну результативність системи методично організованого навчання щодо мотивації майбутніх психологів до творчого пошуку, з метою самореалізації в обраній професійній сфері та, зокрема, у роботі з підлітками-девіантами. Проте факт наявності доволі помітної групи студентів, які визначались низьким ступенем сформованості досліджуваної потреби, призводить до висновку про недостатню ефективність професійної підготовки в напрямі розв'язання досліджуваного завдання.

Тому доцільно погодитися з Т. Скудновою, яка вважає, що для досягнення акмеологічної компетентності майбутніх фахівців слід реалізувати певні педагогічні умови, зокрема наявність інноваційного, розвиваючого, акмеологічно орієнтованого навчального середовища; досягнення співробітництва, інноваційного пошуку, що призводить до ситуації успіху; створення системи підвищення кваліфікації, що забезпечує високий рівень безперервної акмеологічно направленої освіти; створення служби психолого-акмеологічного супроводу студентів; забезпечення комплексної діагностики потреб, мотивів, когнітивних і креативних здібностей студентів і педагогів [2].

Викладене є підставою для висловлення припущення про перспективність розроблення моделі формування у закладах вищої освіти готовності майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки на засадах акмеологічного підходу.

Список використаних джерел:

1. Васюк О.В. Методологічні підходи до професійної підготовки соціальних педагогів в системі вищої освіти України / О.В. Васюк, С.В. Виговська // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – К. : [б. в.], 2014. – Вип. № 199. – Ч. 1. – С. 60–68.

2. Скуднова Т.Д. Акмеологический подход в психолого-педагогическом образовании. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/akmeologicheskiy-podhod-v-psihologo-pedagogicheskom-obrazovanii>

3. Служинська Л.Б. Акмеологічний підхід у процесі формування готовності у майбутніх менеджерів-економістів до професійної самореалізації / Л.Б. Служинська // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2012. – № 5. – С. 183–187.

4. Чаплак Я.В. Формування готовності психолога-консультанта до професійної діяльності / Я.В. Чаплак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, серія психологічна. – 2011. – Вип. 2. – С. 253–266.

Ходунова В.Л.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Актуальність проблеми неперервної педагогічної освіти дорослих зумовлюється низкою соціальних, економічних та культурних тенденцій сучасного суспільства. Як зазначено у Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті, Законі України «Про освіту» (2017), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, реалії сьогодення вимагають самореалізації кожної особистості, формування від педагога високого рівня професіоналізму, творчої соціально-професійної активності та здатності навчатися впродовж усього життя, «перетворення набуття освіти у процес, який триває впродовж усього життя людини».

Передбачається, що кожна людина на основі неперервної освіти матиме можливість розвивати свою особистість протягом усього життя, в результаті чого зможе брати активну участь у професійній, соціально-

культурній, громадській та іншій діяльності. «Освіта вже не може розглядатися як підготовка до життя. Вона – саме життя» – зазначав П. Шукла [13, с. 11].

Звернення до наукового дискурсу з проблеми освіти дорослих засвідчив, що це питання на сучасному етапі стає особливо актуальним, але базові визначення подекуди достатньо різні й суперечливі. Це, у першу чергу, пов'язано з відсутністю єдності у визначенні базових складових даного поняття, по-друге, неоднозначністю розуміння категорії «неперервна освіта» та «доросла людина».

Законом України «Про освіту» (№ 2145-19, від 05.09.2017): унормовано освіту дорослих (стаття 18), зокрема визначено її як складову освіти впродовж життя; у розділі «Освіта дорослих» зазначено, що освіта дорослих є складовою навчання впродовж життя, спрямованою на реалізацію права кожного громадянина України на неперервне навчання; органічно поєднується з усіма іншими ланками неперервної освіти з урахуванням пріоритетів суспільного розвитку, особистісних потреб та потреб економіки; введені нові поняття «академічна свобода», «індивідуальна освітня траєкторія», «компетентність», «якість освіти», «якість освітньої діяльності»; визначені нові види (формальна, неформальна та інформальна) та форми здобуття освіти, серед яких, крім інституційних – очної (денної, вечірньої), заочної – виділені дистанційна, мережева та дуальна; у ст. 51 запроваджено добровільну сертифікацію педагогічних працівників [4].

У Рекомендаціях ЮНЕСКО «освіта дорослих є одним з найважливіших чинників впливу на життєдіяльність соціуму, на всі його структурні елементи. Вона виступає механізмом регулювання соціальної поведінки, засобом соціального контролю, інструментом стабілізації соціокультурної ситуації.

Поряд з запропонованим ЮНЕСКО, П. Джарвіс визначає ще п'ять підходів до її визначення. Освіта дорослих це: соціальний інститут, що надає освітні послуги для дорослих; ліберальна освіта дорослих; будь-яке організоване та підтримуюче спілкування, яке спрямоване на навчання дорослих, за винятком освіти, яка іде безпосередньо за первісною початковою чи середньою освітою та професійної освіти; термін, що відображує підтекст демократичного соціального руху, який

забезпечує розширення освітніх можливостей для дорослих на відміну від освіти для дорослих, яка не має такої історії; освітній процес, який здійснюється у «дорослій» манері [11, с. 8].

В. Маслова визначає освіту дорослих як складову частину системи освіти, її відносно відособлений підрозділ, основним завданням якого є сприяння всебічному розвитку людини в період її самостійного життя [6, с. 11]. Г. Сагун характеризує освіту як особливий ціннісний тип соціальної реальності, змістом якої є теоретичне структурування інформації, розширення символічного універсуму комунікації, а також соціалізація особистості на основі засвоєння знань. У той самий час основний аспект освіти пов'язаний із формуванням філософського-культурологічного світогляду [9, с. 6]. На думку М. Мартинюка, основним завданням освіти є зміст і форма накопичення й передачі знань про закони розвитку природи, суспільства та мислення від покоління до покоління; з точки зору економіки освіта є фактором репродукування продуктивної сили суспільства – робочої сили, що реалізуються в процесі праці [7, с. 7]. М. Данилов, Б. Єсипов, І. Підласий визначають освіту як необхідну умову підготовки людини до життя, праці, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил і здібностей.

Використовуються й інші визначення цього поняття: практичне втілення андрагогічних закономірностей і принципів, розроблених андрагогікою як галуззю психолого-педагогічних досліджень (С. Болтівець) [1, с. 616]; духовне обличчя людини, яке формується під впливом моральних і духовних цінностей (Є. Бондарєвська) [2, с. 127]; пролонгований процес розвитку людини, що відбувається впродовж усього життя (Л. Лук'янова) [5, с. 18]; з одного боку, як процес, спрямований на реалізацію особистісних потреб дорослої людини з метою зміни якості та рівня її життя, а з другого, як складну поліфункціональну систему, спрямовану на задоволення фундаментальних потреб людини в освіті, культурі, збереженні здоров'я, адаптації до світу, що швидко змінюється, засвоєння нових соціальних ролей (Л. Сігаєва) [10, с. 68].

Проте серед різних визначень освіти дорослих американський вчений М. Ноулз вбирає три різних значення: широке, вузьке й сукупне [12, с. 123]. У широкому розумінні – це процес навчання дорослих; у вузькому – комплекс організованих дій щодо навчання дорослих, які здійснюється

багатьма закладами з метою досягнення специфічних цілей; сукупне значення об'єднує процеси й дії в ідею, яка реалізується в соціальній практиці, що й дозволяє розглядати "освіту дорослих" як соціальний інститут задля задоволення потреб дорослої людини в освіті, культурі, адаптації до соціуму.

На об'єднувальні риси великої кількості дефініції «освіта дорослих» звертав увагу і Д. Легге: освіта дорослих характеризується як пролонгований тривалий процес, в якому основна увага зосереджена на реальних потребах людей – як особистісних, так і соціальних; підкреслюється важливість набуття освіти для всіх дорослих та обмеженість навчання тільки дитячим віком; всі визначення мають тенденцію розвитку в напрямі концепції, що включає різні форми та типи освіти, а не лише формальної [14, с. 17–18].

Погоджуємося з думкою Л. Лук'янової, що освіта перестає виконувати лише традиційну функцію підготовки фахівців, вона стає етапом розвитку особистості. Держава проводить таку політику, яка створює необхідні передумови для застосування новітніх науково-інформаційних технологій, ефективність використання яких залежить від рівня розвитку та освіченості людини [5, с. 258].

Отже, основною теоретичною новацією сучасної парадигми є розширення поняття освіти, в якому освіта дорослих – це пролонгований процес розвитку людини (особистості, громадянина, індивідуальності, фахівця), що відбувається протягом усього життя.

Проведений аналіз джерел у контексті визначення «освіти дорослих» довів наявність різних точок зору на трактування цього поняття. Усі дослідники акцентують увагу на динамічності, цілеспрямованості освітнього процесу в інтересах людини, суспільства і держави; усвідомленням причетності кожної людини до світової спільноти з її культурними і професійними тенденціями, що є результатом глобалізації; динамікою процесів і явищ оточуючого середовища, які необхідно усвідомлювати, сприймати, адаптуватись до них. Але деякі автори наголошують на вільному гуманістично орієнтованому виборі, індивідуальному інтелектуальному зусилля і компетентної дії професіональному житті. Тож, поняття «освіта дорослих» ми вважатимемо одним із складників неперервної педагогічної освіти.

Список використаних джерел:

1. Болтівець С. Пріоритетні напрями освіти дорослих в матеріалах ЮНЕСКО / С. Болтівець, Л. Сігаєва // Неперервна професійна освіта : теорія і практика. – 2003. – Випуск 3–4. – С. 160–164.
2. Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования / Е.В. Бондаревская. – Ростов н/Д.: Изд-во РГПУ, 2000. – 352 с.
3. Кутырев В.А. После постмодернизма: полионтизм как парадигма коэволюции рациональных субъектов деятельности и ментальных агентов коммуникации / В.А. Кутырев // Полигнозис. – 2008. – № 3(32). – С. 37–46.
4. Закон України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017.
5. Лук'янова Л.Б. Зміст інтегрально-рольової позиції педагога-андрагога у зарубіжній науковій думці / Л.Б. Лук'янова // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2013. – Вип. 7. – С. 257–266. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/OD_2013_7_29.pdf
6. Маслова В.В. Основы андрогогики. Терминологический словарь-справочник [для студ. соц.-гуманитарных спец.] / В.В. Маслова. – Мариуполь, 2004. – 19 с.
7. Мартинюк М.А. Освіта як фактор інтенсифікації суспільного виробництва в перехідній економіці України : автореф. дис. ... кандидата. економ. наук: 08.01.01.
8. Меморандум комиссии Европейского Совета «Обучение в течение всей жизни». [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://is.beneficium.ru/docs/20001030>. – Загол. з екрану.
9. Сакун Г.О. Освіта як предмет філософсько-аксіологічної рефлексії: автореф. ... канд. філософ. наук: 09.00.10.
10. Сігаєва Л.Є. Тенденції розвитку освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Л.Є. Сігаєва. – К.: Нац. акад. пед. наук, Інститут пед. освіти і освіти дорослих, 2010. – 43 с.
11. Jarvis P. International Dictionary of Adult and Continuing Education / Peter Jarvis; 2 ed. – London: Taylor & Francis, 2007. – 202 p.
12. Knowles M.S. The modern practice of adult education: from pedagogy to andragogy / Malcolm Shepherd Knowles. – London: Cambridge Book Company, 1980. – 400 p.
13. Shukla P. Life long Education / P. Shukla. – New Delhi, 1971. – 83 p.
14. Legge L. The education of Adults in Britain Open University Press, 1982. – 244 p.

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Сватула Т.И.

*учитель математики (высшая категория),
старший учитель,
Одесская общеобразовательная школа № 15*

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ НОВОГО КУРСА В ШКОЛЬНОЙ СИСТЕМЕ УКРАИНЫ

В современной Украине принят курс на изменение принципов обучения. Сегодняшние реалии школьного образования требуют реорганизации этого процесса. Школы столкнулись с проблемами, которые нуждаются в формировании не только новых принципов, но и новых подходов, причем ряд из этих подходов и ранее активно применялся, но, к сожалению, далеко не во всех школах города, и тем более в селах и поселках, где находятся школы. Это связано, прежде всего, с финансированием школ из местных бюджетов, нехваткой кадров, переподготовкой действующего кадрового состава, низкой мотивацией молодежи и т.п. В целом, прежде всего, необходимо формировать новое сознание современного педагога, причем речь не идет о молодых кадрах, я говорю и о педагогах среднего и старшего звена, т.к. всегда передача опыта была связана с профессиональной и личностной коммуникациями педагогов в школьных коллективах. Поэтому актуально обсудить проблемы, возникшие в процессе внедрения реформ среднего образования в практику.

В современных исследованиях проблемы образования, философии образования, его интеллектуализации, опыта и практики воспитания можно отметить работы М. Шелера, О. Пунченко, В. Андрущенко, Н. Шилиной, А. Огурцова, М. Дмитриевой, З. Атаманюк, М. Вишневого, Е. Башаркиной, А. Гусейнова, А. Субетто, П. Щедровицкого, В. Кудина и многих других. Однако не достаточно внимания уделяется новой реформе украинской школы.

Целью данных тезисов станет обсуждение возникших проблем в практике преподавания и воспитания в средней школе.

В ряде школ Украины с 2019 года проводят эксперимент по объединению естественных наук: биологии, географии, химии, экономики и астрономии, в единый предмет с названием «Естественные науки». Эту информацию можно найти на сайте Минобразования страны [3]. В разъяснениях сказано, что это сделано, в первую очередь, для тех учеников, которые не планируют сдавать экзамены по этим дисциплинам: это классы спортивного, художественно-эстетического и обще-гуманитарного профиля. Однако, на мой взгляд, не совсем понятно, что делать ученикам, которые, обучаясь в таких классах, захотят сдавать экзамены по естественным дисциплинам, хватит ли им знаний, чтобы показать хороший уровень?! К сожалению, пока нет информации и по эффективности такой реформы.

Еще одной проблемой, на мой взгляд, может стать забота о психологическом состоянии детей, связанная с упрощением в изучении ряда тем по математике. Так, с одной стороны, Верховная Рада приняла закон, который обязывает учителей вести преподавание только на украинском языке, что, безусловно связано с поднятием уровня общения на государственном языке, но с другой стороны, в 2016 году в Киеве в украинских школах отменяется изучение таблицы сложения в полном объеме в первом и втором классах. Возникает вопрос, не станет ли это упрощение проблемой в третьем классе, где программа построена таким образом, что ученик уже должен будет знать и таблицу сложения, и таблицу умножения. Таким образом, заботясь о психологическом состоянии учеников первого и второго классов, мы перегрузим их же в третьем и четвертом, в котором они еще и должны быть подготовлены к сдаче государственной итоговой аттестации, проходящей в виде тестирования. Анализ архитектоники образования приводит нас к неутешительным выводам о том, что такими нововведениями мы можем нарушить структуру фундаментальных оснований, выработанных ранее педагогической наукой. Однако, мы не исключаем тот факт, что для современного ученика (школьника, студента) старые методики и содержание образовательных программ надо менять. И сегодня мы стоим на пути, возможно, принятия новой парадигмы, которая является запросом

суперинформационного общества. «Образование, обладая богатым содержанием, ценностно по природе, вневременно в духовном проявлении своих потенциальных возможностей и в то же время разворачивается в конкретном культурно-историческом контексте [1, с. 14]. Как известно, Украина в 2014 году выбрала путь активной евроинтеграции и, соответственно, в этих условиях становится необходимым менять подходы к обучению и воспитанию современного, патриотического поколения, с высокой степенью идентичности, и начинается это воспитание не только в семье на начальных этапах становления личности, а и в школе, как главном институте становления человека.

Формируя не только уровень знаний, но и духовность, украинская школа всегда имела свои традиции. На техническом уровне современная школа, а не дополнительные курсы, частные занятия с учителями и т.п., должна сформировать процесс передачи знаний и навыков (технических, например). На духовном уровне образование должно способствовать развитию и повышению культуры маленькой личности, возвышенных чувств, в том числе формирование национальной идеи, помочь научиться коллективной коммуникации, скорректировать поведение в микросоциуме, что, несомненно, сформирует фундамент нравственного развития человека. «Образовательное пространство в государстве есть та среда, которая облагораживает духовное состояние нации, ее резерв и богатство... Надо исходить из того, что сфера образования – естественное поле общественного согласия, солидарной ответственности личности, общества, перехода от ситуационных решений к долгосрочной, динамической программе действий, от узковедомственной – к общественно-государственной системе» [2, с. 174]. Поэтому, внедрение новой парадигмы образования требует не только решения языковой проблемы и формирования психологического состояния детей, не только сокращения естественных дисциплин, что вообще имеет сомнительную эффективность в качестве образования, а и детального рассмотрения школьных проблем, которые сегодня лежат на поверхности: в первую очередь – это государственное финансирование и компьютеризация школ, обновление базы школьных учебников, мотивация педагогов, не только финансовая, а и моральная; во-вторых: формирование уважительного отношения к учителю и здорового

климата в колективах, что способствовало бы творческому развитию личности педагога-профессионала и, как следствие, эффективной реализации любых реформ.

Список использованных источников:

1. Пунченко О.П., Пунченко Н.О. Образование в системе философских ценностей: монографія. – Одесса: Печатный дом, Друк. Південь, 2010. – 506 с.
2. Пунченко О.П., Пунченко Н.О. Археология ноосферного образования: монография / Пунченко О.П., Пунченко Н.О. – Одесса: Друкарський Дім, Друк Південь, 2017. – 376 с.
3. Сайт Министерства образования Украины. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Матвієнко Є.І., Кир'янова В.О.

курсанти,

Науковий керівник: Логвиненко М.Л.

викладач,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

З 2015 року, ось вже протягом майже чотирьох років, ми реформуємо та удосконалюємо Органи національної поліції України (далі – ОНП), як шляхом внутрішніх змін, так і змін, що насамперед, полягають у міжнародному досвіді, який є дуже важливим для подальшого розвитку та перспектив поліцейської системи та загалом професійного відбору та призначення майбутніх поліцейських на посади до ОНП, а тому дана тема є актуальною на даному етапі розвитку нашої країни. У даній роботі визначено основні проблеми та шляхи їх вирішення у системі професійного відбору майбутніх поліцейських, що насамперед полягають у інноваційних підходах та процесах вдосконалення існуючих систем навчання в вищих навчальних закладах МВС та перехід на більш сучасну та практичну європейську систему. Метою роботи є визначення основних проблем розвитку системи, професійного відбору майбутніх поліцейських та основних напрямків впровадження інноваційних підходів для вдосконалення підготовленості майбутніх правоохоронців.

Особливу увагу слід приділити насамперед вступним, а також випускним іспитам з фізичної та спеціальної підготовленості правоохоронців. Проблема професійного відбору молодих майбутніх поліцейських, які вступають до ВНЗ МВС України в широкому плані на цей час ще практично не вивчалася, а методика її дослідження потребує коригування з урахуванням вимог сьогодення, загальної фізичної підготовленості правоохоронців, стану їх здоров'я, залежить процес

засвоєння ними бойових прийомів єдиноборств, який в більшості випадків вирішує долю заходів по припиненню протиправних посягань [1].

Як відомо, на сьогодні нормативи зі спеціальної фізичної підготовки дещо ускладнились для дівчат та жінок, які планують вступати до вищих навчальних закладів зі специфічними умовами, вони стали однаковими як для чоловіків так і для жінок. Таке нововведення, на нашу думку, викликано потребою більш якісної підготовки, адже на сучасному етапі основною проблемою в системі поліції є недостатній рівень фізичної підготовленості, тому що вимоги достатнього рівня фізичної підготовленості до прийнятих на службу майбутніх правоохоронців в період початкової підготовки та при виконанні є одним з важливіших факторів для поліцейського, щоб в подальшому при боротьбі зі злочинністю, бути підготовленим до негативним активним діям, злочинним намірам та опору з боку осіб що скоюють злочин або вже скоїли злочин. Нагальною проблемою, що існує на даний час є те, що кандидати на посаду поліцейського в більшості випадків не можуть скласти базові нормативи з фізичної підготовки тому під час навчання вони не покращують свої навички а намагаються довести свої фізичні здібності до рівня вступних іспитів. Тому, на нашу думку важливо приймати на службу кандидатів, які фізично та психологічно відповідають стандартам. Після таких змін, кількість майбутніх кадрів для місцевих органів поліції зменшиться але рівень підготовки та професійності збільшиться [2].

Також найбільш важливим у професійному відборі майбутніх поліцейських є їх теоретична підготовленість при вступі до ВНЗ, або безпосередньо призначення на посаду до Органу національної поліції. Адже без теоретичних навичок у даній сфері, без професіональності, знання законів та нормативно-правових актів законодавства України, неможливо бути фахівцем у даній надскладній справі.

На сьогодні процес відбору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України, поліцейських і військовослужбовців Національної гвардії України, здійснюється у відповідності до вимог чинного законодавства, нормативних актів Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України та в цілому дозволяє сформувати якісний

склад абітурієнтів, які в майбутньому буду здатні на високому рівні виконувати професійні обов'язки у сфері захисту прав і свобод громадян, забезпечення публічної безпеки та протидії злочинності. Водночас слід звернути увагу на певні правові та організаційні прогалини в процесі відбору кандидатів на навчання до зазначених закладів вищої освіти у 2018 році, насамперед на відсутність процедури відбору кандидатів на підставі їх особистих якостей. Розглянемо їх.

1. У статті 51 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що під час відбору та просування по службі поліцейських має бути забезпечене об'єктивне оцінювання їх професійного рівня й особистих якостей [3].

2. Під час проведення вступної кампанії попередніх років питання вивчення особистих якостей кандидата певною мірою вирішувалося шляхом творчого конкурсу. Однак у 2018 році цей конкурс для спеціальностей «Право» та «Кібербезпека» було відмінено відповідно до додатку 4 до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2018 році, затверджених наказом МОН України від 13.10.2017 № 1378 [4].

І.Є. Руколайніна та О.О. Леміш зауважують, що складниками професійної підготовки є професійне виховання, тобто комплекс заходів, що спрямований на формування професійних інтересів особистості, і професійна діагностика – важливий елемент профорієнтаційної роботи, який включає в себе вивчення якостей, здібностей та інтересів особистості, що в подальшому впливає на вибір нею професії та освоєння певного виду діяльності [5, с. 106].

В.А. Ліпницький аналізує проблеми підготовки поліцейських в умовах реформування МВС, серед яких визначає такі: 1) передчасний та неякісний відбір кандидатів на вакантні посади в підрозділах патрульної служби МВС України; 2) непрозорість застосування системи відбору кадрів на службу до реформованих підрозділів Органи національної поліції; 3) у тексті закону та інших нормативно-правових актів законодавцем не роз'яснено, в чому полягає і в яких діях повинно проявлятися «партнерство» поліції і населення; 4) соціальна і правова незахищеність працівників поліції; 5) Законом визначені основні повноваження та завдання поліції (п. 9 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію») [6, с. 36-37].

Таким чином, для реалізації мети працівник підрозділу Національної поліції за рівнем підготовленості має відповідати таким вимогам: 1) бути психічно стійким до зовнішніх проявів небезпеки; 2) вміти оперативно аналізувати обстановку, стан і поведінку правопорушників; 3) в рамках законодавства використовувати різноманітні тактичні прийоми, засоби індивідуального та фізичного впливу; 4) при цьому намагатися одночасно своїми діями не викликати негативні емоції з боку навколишніх громадян, та найголовніше бути якісно фізично підготовленим.

Також найбільш важливим у професійному відборі майбутніх поліцейських є їх теоретична підготовленість при вступі до ВНЗ, або безпосередньо призначення на посаду до Органу національної поліції. Адже без теоретичних навичок у даній сфері, без професіональності, знання законів та нормативно-правових актів законодавства України, неможливо бути фахівцем у даній надскладній справі. Вважаємо доцільним, внести зміни до існуючої системи МВС, шляхом переходу на більш сучасну та практичну європейську систему.

Список використаних джерел:

1. Зозуля Є.В. Підготовку сучасного правоохоронця – на рівень європейських стандартів. *Наукова бібліотека*. 2014. № 4. С. 4.
2. Журавель О.В. Методичні матеріали з фізичної підготовки для позаштатних інструкторів підрозділів органів внутрішніх справ. Київ : РВЦ КНУВС, 2008. 46 с.
3. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 06.04.2018).
4. Про затвердження Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2018 році : наказ М-ва освіти і науки України від 13.10.2017 № 1378 // Міністерство освіти і науки України : офіц. сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/vstup-2018/veliky-umovi/2-umovi.pdf> (дата звернення: 06.04.2018).
5. Руколайніна І.Є., Леміш О.О. Формування та підготовка кадрів (персоналу) до органів Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С. 104–106.
6. Липницький В.А. Деякі правові проблеми підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України. *Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 трав. 2016 р. ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2016. С. 35–37.

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Канарова О.В.

кандидат педагогічних наук, старший викладач;

Худякова А.А.

аспірант,

Мелітопольський державний педагогічний університет

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стан навколишнього середовища все більше змушує замислитись над тим, чи вміємо ми жити у злагоді з природою? Чи зуміли ми навчити підростаюче покоління цінувати та любити усе живе? Педагоги сучасності ставлять дані питання, та шукають рішення, пропонуючи все нові та нові методи екологічного виховання дітей дошкільного віку. Так виникла та розвивається інноваційна педагогічна діяльність, що має визначне місце в освітньому процесі сьогодення.

До інноваційна педагогічної діяльності В. Березюк відносить особливий вид творчої діяльності, що спрямований на оновлення системи освіти. Вона є результатом активності педагога, який не лише пристосовує свою діяльність до зовнішнього середовища, а також перетворює свою діяльність відповідно до особистих, суспільних потреб та інтересів. Педагогічний працівник в інноваційному освітньому режимі є дослідником власної особистості та діяльності тих, кого він навчає і виховує [2, с. 6].

Новітні технології екологічного виховання ґрунтуються на сучасних методах формування екологічних уявлень, такої думки, Г. Беленька, Т. Науменко, О. Половіна та зазначають, що до них належать такі методи:

- формування мислеобразів;
- екологічної лабіалізації;
- екологічних асоціацій;
- художньої репрезентації природних об'єктів;

- екологічної емпатії;
- екологічної рефлексії;
- ігровий [2].

Характеризуючи сучасну еколого-природничу освіту З. Плохій, зазначає, що процес екологічно виховання презентований в наукових дослідженнях і втілюється в практику освітнього процесу ЗДО через ідеї цілісного (холістичного) пізнання природного довкілля, яке має ґрунтуватись на гармонійному поєднанні чуттєвого й раціонального, теоретичного і творчо-дієвого його осягнення, інтегруючи водночас всі аспекти розвитку дитини. З. Плохій дану ідею пропонує реалізовувати через інтегрований підхід до організації ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Важливість реалізації цього підходу в системі дошкільної освіти З. Плохій пояснює інтегрованим характером екологічних знань, які включають елементи знань з біології, географії, хімії, фізики, а також медичні, валеологічні, економічні, правові знання. Наголошується, що інтегрований підхід забезпечує цілісність освітнього процесу, сприяє створенню умов для застосування дошкільниками набутих знань у різних видах діяльності [4; 9].

Для реалізації інтегрованого підходу в процесі екологічного виховання варто застосовувати різні методи, що сприятимуть включенню різних видів діяльності та сфер пізнання в єдиний, ефективний процес виховання бережного ставлення до природи.

Так, О. Половіна, Л. Гаращенко пропонують різні інноваційні методи екологічного виховання:

1. Метод формування мислеобразів, що полягає у формуванні системи екологічних уявлень на основі наукової інформації, творів мистецтва, філософських теорій тощо.

2. Метод екологічної лабіалізації. Цілеспрямована дезорганізація певних аспектів особистісного світосприйняття, унаслідок чого має виникнути психологічний дискомфорт, що зумовлений невідповідністю індивідуальної стратегії сприйняття природи та екологічної діяльності укоріненим нормам співіснування суспільства та довкілля. Наприклад, штучне введення у красивий природний чи фотопейзаж сміття і спонукання дітей до оцінки побаченого.

3. Метод екологічних асоціацій. Має на меті пробудження асоціативних зв'язків між різними образами (ліс, як багатопверховий дім для тварин).

4. Метод художньої репрезентації природних об'єктів. Засобами мистецтва актуалізувати художні компоненти відображення світу природи (використання поряд із науковою інформацією живопису, музики, художнього слова).

5. Метод екологічної емпатії. Співчуття природним об'єктам, апелювання до почуттєвої сфери особистості.

6. Метод екологічної рефлексії – а наліз поведінки людини з точки зору природних об'єктів (що відчуває зламана гілка, що може розказати про того, хто зламав) [3, с. 51].

До інноваційних технологій формування основ екологічної культури дітей дошкільного віку відносять технологію використання авторської казки як ефективного засобу формування екологічної культури дітей дошкільного віку. Дана технологія розроблена Г. Беленькою та Т. Науменко.

Інша інноваційна технологія ґрунтується на використанні пейзажного живопису для формування естетичного ставлення до природи. Дана технологія створена Г. Беленькою та О. Половіною.

Висновки: Екологічне виховання дітей дошкільного віку має відбуватись не лише за допомогою класичних методів та технологій. Про це, зазначають, Г. Беленька, О. Половіна, Т. Науменко, та пропонують різні інноваційні технології, що в більшості випадках ґрунтується на естетичному сприйманні та відчутті навколишнього середовища. Таким чином, формуючи стійкі мотиви бережного ставлення до природного довкілля.

Науковий аналіз висвітленої проблеми не розкриває всі аспекти, так як на сучасному етапі ще недостатньо розкрита дана проблема в теорії та методиці педагогічної науки. Перспективи подальших розвідок полягають у розробці практичних засад реалізації умов виховання екологічної культури дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти засобами інноваційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Беленька Г.В. Науменко Т.С., Половіна О.В. Дошкільнятам про світ природи: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 115 с.
2. Березюк В.С. Інноваційні технології в ДНЗ / Березюк В.С., Рудік О.А. – Х.: Вид. група «Основа», 2017. – 224 с. – (Серія «ДНЗ. Керівнику»).
3. Половіна О.А., Гаращенко Л.В. Формування еколого-природничої компетенції дітей дошкільного віку: здоров'язбережувальний підхід / О.А. Половіна, Л.В. Гаращенко // Молодий вчений. – 2018. – № 8.1(60.1). – С. 47-53.
4. Плохій З. Еколого-розвивальне середовище дошкільного навчального закладу: інноваційні підходи / З. Плохій // Дошкільне виховання. – 2010. – № 7. – С. 6-10.

Любас А.А.

аспірант,

Науковий керівник: Микитенко Н.О.

доктор педагогічних наук, професор, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Дошкільну педагогіку визначають як галузь педагогіки, яка вивчає закономірності розвитку, виховання та елементарні форми навчання дітей у віці від народження і до 7 років [1].

Ядром інтересу дошкільної педагогіки є дитина віком до 6-7 років і чинники, які впливають на її розвиток у сім'ї, дошкільних закладах, суспільстві загалом. Дошкільна педагогіка із гуманістичних засад педагогічної теорії і практики, які зорієнтовані на гармонійний особистісний розвиток дитини. Також, вона досліджує закономірності, реальну практику навчання і виховання дітей, взаємодію в цьому процесі суспільного і родинного чинників, особливості особистісного розвитку дошкільників в період від народження до школи. Водночас вона відстежує, аналізує взаємозв'язок між розвитком дитини і вихованням – процесом цілеспрямованого формування особистості дитини [2].

Дошкільна педагогіка має свій об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дошкільної педагогіки виступає дитина або педагогічний

процес [1]. Предметом дошкільної педагогіки – закономірності, суперечності стосунків, технології організації та здійснення виховного процесу, що визначають розвиток особистості [2].

Дошкільна педагогіка, як наука, має загальну, спеціальну та приватну методологію:

– загальна методологія дошкільної педагогіки – це методологічні та теоретичні основи педагогічної науки, які представляють діалектико-матеріалістичний підхід до об'єктивної дійсності та процесу навчання і виховання дитини дошкільного віку в умовах сім'ї та дитсадка і гуманістичний підхід як ідейну філософську основу дошкільної педагогіки і характеристику соціально-ціннісного світогляду педагогів;

– спеціальна методологія педагогіки характеризує уявлення про свідомість і психіку дитини дошкільного віку і можливості педагогічного та виховного впливу на нього, сюди входять індивідуальний і діяльнісний, системний і комплексний підходи;

– приватна методологія дошкільної педагогіки представляє закономірності, принципи і методи вивчення педагогічних явищ і процесів. Наприклад, сюди відноситься облік в процесі виховання вікових особливостей дитини і ампліфікація її розвитку, властивостей індивідуальності та розвитку творчих здібностей дітей та ін. [2].

На сьогодні виділяються наступні галузі всередині дошкільної педагогіки як науки:

- Дидактика дошкільної освіти;
- Теорія і методика виховання дошкільнят;
- Міжнародні стандарти перед шкільного розвитку дитини;
- Теорія і практика професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання та освіти [2].

Дошкільна педагогіка відстежує вплив соціального середовища, зокрема засобів масової інформації, на формування особистості дошкільника. Цим спричинена її активна роль у педагогізації суспільства – посиленні впливу педагогіки на змістові, виховні параметри соціальних взаємозв'язків людей, якість інформаційного матеріалу, яким послуговуються ЗМІ.

Ця педагогіка розглядає виховання як спеціально організований процес, взаємодію дорослої людини і дитини, спрямовану на формування

у неї необхідних уявлень, навичок, якостей. У цій взаємодії дитина є не тільки об'єктом, а й суб'єктом виховання, що означає рівноцінність особистісних якостей дитини і педагога, визнання їх рівноправними учасниками виховного процесу [2].

Актуальними проблемами дошкільної педагогіки є визначення мети, завдань, змісту, методів виховання дітей у сім'ї та дошкільних закладах, а також підготовка їх до школи.

Джерелами дошкільної педагогіки як науки є:

– народна педагогіка, тобто емпіричні педагогічні знання, педагогічний досвід народу. Народна педагогіка увібрала у себе і зберегла унікальний досвід виховання і навчання дітей дошкільного віку, який витримав багатовікову перевірку на дієвість і дотепер не втратив своєї актуальності;

– ідеї видатних педагогів минулого. До них належать пам'ятки вітчизняної педагогічної культури, класична спадщина педагогів-гуманістів;

– експериментальні дослідження проблем розвитку і виховання. Їх результати є базою сучасної дошкільної педагогіки як експериментальної науки.

– передовий педагогічний досвід. Це діяльність педагогів-новаторів та колективів дошкільних закладів. Найважливіше значення має пошук вихователів у галузі педагогічної інноватики – розроблення, освоєння та впровадження нових педагогічних технологій, методик, засобів. Дошкільна педагогіка тісно пов'язана з іншими галузями педагогіки, зокрема вона активно взаємодіє із сімейною педагогікою, соціальною педагогікою, тощо.

Дошкільна педагогіка є синтезом теорії і практики. Теоретична її частина досліджує, обґрунтовує закони виховання, навчання і розвитку дитини, а практична забезпечує організацію цих процесів на практиці. Обидві вони реалізуються в єдності, збагачуючи одна одну.

Отже, дошкільна педагогіка досліджує специфічну сферу суспільної діяльності щодо виховання дитини від народження і до першого в її житті шкільного дзвоника. Вона реалізує теоретичну (обґрунтування нових теорій, законів), практичну (створення програм, методик навчання і виховання), аналітичну (дослідження відповідності реальної

педагогічної практики принципам навчання і виховання), прогностичну (з'ясування тенденцій розвитку системи дошкільного навчання і виховання) та інші функції. У процесі їх реалізації вона живиться знаннями, досвідом багатьох галузей гуманітарних, педагогічних знань, збагачуючи водночас їх своїми набутками [2].

Список використаних джерел:

1. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика: учебник для академического бакалавриата / Н.В. Микляева, Ю.В. Микляева, Н.А. Виноградова ; под общей редакцией Н.В. Микляевой. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2017. – 411 с.
2. Навчальний посібник / Поніманська Т.І. – К.: Академвидав, 2006. – 456 с.

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Бондаренко Т.С.

аспірантка,

Науковий керівник: Мокляк В.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Полтавський національний педагогічний університет

імені В.Г. Короленка

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЩОДО УПРОВАДЖЕННЯ ІКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Навчання ХХІ століття – це не просто передача знань від учителя до учнів, це спосіб розширення свідомості і зміни реальності. Сьогодні, з огляду на сучасні реалії, педагог повинен вносити в навчальний процес нові методи подачі інформації. Чи не найбільш вагомим чинником цього новаторства стає використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітньому процесі. Раніше викладачам важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня. Тепер же, з використанням комп'ютерних мереж і онлайн-засобів, школи отримали можливість подавати нову інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальних запитів кожного учня.

Незважаючи на демократизацію освітнього процесу, автономність навчальних закладів усе ж викладацький склад залишаються залежним від законодавчого процесу в країні. Зокрема всі загальноосвітні навчальні заклади підпорядковуються законам та підзаконним актам (постановам, указам, концепціям, програмам, актам тощо), виданим Президентом України та Міністерством освіти і науки.

Аналізуючи нормативну-правову базу щодо інформатизації загальної середньої освіти в Україні, ми прийшли до висновку щодо масштабності та розмаїття означених документів. Серед них:

– **Закони України** («Інформатизація загальноосвітніх навчальних закладів» (1998); «Про Національну програму інформатизації» (1998); «Про загальну середню освіту» (1999); «Про Основні засади розвитку

інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII));

– **Постанови Кабінету Міністрів України** («Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації» (1998); «Про затвердження Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технічних дисциплін» (2004); «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки» від 7 грудня 2005 року № 1153);

– **Укази Президента України** («Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (2000), «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні» (2001); «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» від 04 липня 2005 року № 1013/2005, «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» від 20 жовтня 2005 року № 1497/2005, «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» від 30 вересня 2010 року № 926/2010);

– **програми** (Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) (2001); Державна програма «Вчитель» (2002); Програма розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки (2003));

– **Концепції** загальної середньої освіти (12-річна школа) (2001); інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл (2001); розвитку дистанційної освіти в Україні (2001);

– **Національна доктрина** розвитку освіти (2002);

– **Положення** про дистанційне навчання (2004);

– **Накази Міністерства освіти і науки України** («Про типові положення про атестацію педагогічних працівників» від 06 грудня 2010 року № 930, «Про підготовку до початку 2011/2012 навчального року» від 11 травня 2011 року № 436, «Щодо оволодіння учителями

загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційними технологіями» від 03 січня 2012 року № 2);

– листи **Міністерства освіти і науки України** «Щодо організації навчання вчителів з використання інформаційно-комунікаційних технологій» від 24 червня 2011 року № 1/9-493; «Про удосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в галузі ІКТ» від 19 червня 2012 року № 1/9-460; «Про проведення моніторингового дослідження стану впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у загальноосвітніх навчальних закладах» від 13 березня 2012 року № 14.1/10-804.

Упровадження в життя перерахованих законодавчих актів свідчить про розуміння владної верхівки необхідності інформатизації освітнього простору, переваги якого є очевидними. Зокрема доктор педагогічних наук, професор Марина Лещенко називає такі переваги використання ІКТ:

- ✓ демократизація освіти (забезпечення рівного доступу до освіти для всіх учасників навчального процесу незалежно від соціального, матеріального стану, расових, національних, гендерних ознак, стану здоров'я);

- ✓ гнучкість організації навчального процесу (здійснюється варіативне застосування просторово-часових характеристик навчального процесу: доступність учнів до навчання незалежно від місця їх перебування і в зручний для них час);

- ✓ індивідуалізація навчання (реалізується на основі врахування індивідуальних

- ✓ особливостей студентів шляхом конкретизації змісту, методів і засобів навчання, активізації самостійної діяльності);

- ✓ створення умов для спільної дослідницько-творчої діяльності (поглиблення і

- ✓ розширення джерельно-інформаційної бази, реалізація навчально-дослідницьких проектів) та ін. [3].

Таким чином, ураховуючи потреби необхідності впровадження європейських стандартів якості освітніх послуг, варто на рівні навчального закладу забезпечити якісне надання освітніх послуг; впроваджувати міжнародні стандарти якості освіти; сприяти організації освітнього процесу відповідно до новітніх тенденцій розвитку

національної та світової економіки; сприяти контролю за якістю надання освітніх послуг на усіх рівнях навчання, пропаягованих нормативно-правовими актами.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої світи / В. Биков, М. Лещенко // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2016. – № 4. – С. 115–130.

2. Кулик О.Є. Інформаційні технології, як чинник управління якістю освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/simpoz4/167.pdf>

3. Лещенко М. Педагогічна реальність в умовах інформаційного соціуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Брен І.А.

*вчитель вищої категорії,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів № 8 м. Мелітополя
Мелітопольської міської ради Запорізької області*

Брен О.Г.

*старший викладач,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

З ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Швидкий розвиток технологій та діджиталізація протягом останніх двох десятиріч, призвели до принципово нових підходів в різних галузях людської діяльності. Мобільність при роботі та навчанні, оптимізований документообіг, доступність великого обсягу інформації, її зручний та релевантний пошук, обмін, опублікування – це лише неповний перелік можливостей, які пропонує нам сьогодення. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій (далі – ІКТ) в Україні здійснюється з певною затримкою у порівнянні з європейськими країнами, в той час як, євроінтеграційні обов'язки нашої країни обумовлюють крокувати в ногу з часом. Проте, консерватизм пострадянського світогляду вже безупинно замінюється на розуміння та прийняття динамічності реалій та на здатність громадян гідно відповідати викликам сучасності.

Одним з напрямів безпосереднього використання інформаційних технологій є освіта. Використання ІКТ в освітньому процесі регулюється переліком державних документів [1; 2]. Не дивлячись на регламентованість, запровадження сучасних технологій в шкільному

освітньому процесі не є повсюдним в Україні і трапляється в окремих навчальних закладах, що може пояснюватись цілим комплексом причин.

З метою створення єдиного інформаційно-освітнього середовища, яке забезпечить сприятливі умови для саморозвитку учасників освітнього процесу, формування у них інформаційно-цифрової компетентності, у 2015 р. педагогічними працівниками Мелітопольської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 8 (далі – ЗОШ № 8) було вирішено розпочати роботу над загальношкільним проектом «Інформаційно-освітнє середовище навчального закладу засобами GSuite», реалізація якого, запланована на 2015-2020 рр.

Як основу розробки системи управління навчальними ресурсами адміністрацією навчального закладу розглядалися два корпоративних хмарних рішення: Microsoft Office 365 та GSuite. Після продовжуваних педагогічних рад та консультацій з представниками цих сервісів, вибір випав на користь останнього, що обумовлено простішим та більш інтуїтивним інтерфейсом, здатністю інтеграції з іншими сервісами від Google, в тому числі, мобільними додатками.

GSuite – це пакет інструментів та програм для корпоративної роботи від компанії Google, який доступний з 28 серпня 2006 року. До пакету входять такі сервіси, як електронна скринька, хмарне сховище даних, календар, табличний редактор, програма для створення та обігу документів, месенджер та соціальна мережа для спілкування та прес-релізів, а також цифрова інтерактивна дошка Jamboard.

Запровадження GSuite було розпочато адміністрацією з аудиту педагогічних працівників школи з обізнаності та компетентності щодо використання інформаційних технологій. На початку реалізації проекту усі вчителі отримали доменні адреси та пройшли навчання навичкам роботи з інструментами Google у дистанційному режимі, під час тренінгів, самоосвітньої діяльності. Для підвищення мотивації результати навчання фіксувалися в онлайн-таблицях.

Наступним кроком стало планування та проведення серії заходів, де освітяни ділились досвідом та пропонували власне бачення щодо використання інструментів програмного пакету, а саме: педагогічна рада-квест «Роль ІКТ у діяльності вчителя» (2015 р.), педагогічна рада «Світове кафе», фестиваль «Методична дегустація» та круглі столи

«Хмарно орієнтоване середовище ЗОШ № 8» (2016 р.), «Інноваційна діяльність у початковій школі» (2017 р.).

Працівником закладу, вчителем I категорії Мельник Ю.С. організовано постійно діючий тренінг для педагогів школи «Навички роботи з інструментами Google та з іншими онлайн сервісами», а також дистанційний курс «Тестові технології за допомогою Google-форм».

Узагальнюючим заходом у 2017 р. стала педагогічна рада у форматі mini-EdCamp «Нова українська школа. 2017-2018 навчальний рік: старт чи продовження поступу». Цього ж року організовано активне навчання педагогів школи в рамках дистанційного курсу «Робота в Classroom» (сертифікований тренер компанії Google – вчитель-методист Букач А.В.).

Отримавши досвід використання ІКТ у освітньому процесі та управлінській діяльності, починаючи з 2017 року викладачами української мови та літератури, математики, історії, англійської мови школи проводяться майстер-клас в рамках роботи міського консультативно-територіального центру «Активна освіта».

У ЗОШ №8 реалізується активна робота зі створення навчальних блогів та сайтів. Зокрема було організовано роботу динамічної групи «Освітній блог педагога як ефективна форма дистанційної освіти» (керівник – вчитель вищої категорії, викладач німецької мови Зубкова Н.С.). Учасники динамічної групи розробили методичні рекомендації щодо створення навчального блогу, розпочали ведення власних блогів, що призвело до збільшення кількості постійних педагогічних інтернет-ресурсів (21 блог класних колективів, 31 блог вчителів з базових дисциплін). У 2016 р. було проведено конкурс блогів класів. Школа має власний YouTube-канал, підписниками якого, є педагогічні працівники та їх колеги з інших установ, учні школи та їх батьки.

Для вчасного інформування вчителів, забезпечення ефективного взаємозв'язку між адміністрацією та педагогічним колективом використовується корпоративна спільнота «ЗОШ 8 Мелітополь», створена на платформі Google+. Ще одним засобом організації освітнього середовища школи є Google-календар – кожен учитель школи має доступ до службового календаря, може переглядати інформацію та додавати власні заходи. Так само створюється графік контрольних робіт

на семестр, що дозволяє адміністрації відстежити учбове навантаження, зробити його більш рівномірним. Google-таблиці використовуються для подання звітної документації наприкінці кожного семестру.

За допомогою таких інструментів як Google-диск, Google-документи, Google-таблиці здійснено оптимізацію менеджменту освітнього процесу та документообігу у закладі. Кожен з представників адміністрації має доступ до теки на диску, де ведеться зберігання та облік документації. За допомогою спільного доступу викладачі можуть спільно заповнювати звіти, звертатись та ознайомлюватись з новими розпорядженнями та наказами тощо.

Результати із впровадження ІКТ в освітній процес представлені у конкурсі «Учитель року – 2017» (Москаленко М.В. II місце на міському етапі). Підсумки роботи над проектом представлено на міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті – 2017». Педагогічний колектив закладу став лауреатами II ступеня обласної методичної виставки «Освіта Запорізького краю – 2018» у номінації «Розвиток єдиного інформаційного освітнього простору регіону».

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 38. – С. 5, ст. 380.
2. Закон України «Про загальну середню освіту» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – Ст. 230.

Кожухова Х.В.

аспірант,

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Науковий керівник: Прошкін В.В.

доктор педагогічних наук, професор,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним із перших видань, в якому зустрічається поняття «нові інформаційні технології», є журнал «Науково-технічна інформація: Інформаційні процеси та системи» [7].

У свою чергу, поняття «інформаційні та комунікаційні технології» вперше зустрічається в журналі «Проблеми теорії та практики управління» в № 1-6 за 1995 рік [9].

Значно раніше ці терміни з'являються в англійських джерелах. Наприклад, вираз «information technologies» з'являється у зарубіжній літературі в 1964 р. у статті Дж. Дайболда (John Diebold) [12].

Термін «інформаційна технологія» як технологія збирання, обробки, зберігання та розповсюдження інформації за допомогою комп'ютерних та телекомунікаційних засобів вперше був застосований в 1958 році у статті Х. Лівітта та Т. Уіслера «Менеджмент у 80-х», яка була опублікована в журналі Harvard Business Review [1]. Згодом, поруч із словом «інформаційні» з'явилося слово «комунікаційні». Він знадобився, щоб показати важливість розповсюдження в суспільстві глобальних комп'ютерних мереж, які сприяють створенню загальнодоступного інформаційного ресурсу для кожної людини.

Одним із перших закордонних видань, в якому з'являється вираз «information and communication technologies», є газета «Computer world» за 19 вересня 1977 року [13].

Міжнародні організації ISO та ІЕС, створюючи об'єднаний технічний комітет із стандартизації інформаційних технологій JTC1 (Joint Technical Committee, 1987), в статутних документах комітету JTC1 дали таке означення поняттю «інформаційні технології (ІТ)»: «У даному понятті об'єднуються методи, засоби та системи, пов'язані із збиранням,

виробництвом, обробкою, передаванням, розповсюдженням, зберіганням, експлуатацією, поданням, використанням, захистом різних видів інформації» [3].

На території України це питання в загальноосвітній школі було підняте, коли вийшла урядова постанова «Про заходи щодо забезпечення комп'ютерної грамотності учнів середніх навчальних закладів і широкого впровадження електронно-обчислювальної техніки в навчальний процес», прийнята у 1985 році. У 1988 році була створена робоча група яка керувалася академіком А. Єршова. Вона запропонувала до обговорення Концепцію інформатизації освіти [5], в якій давалося визначення поняттям інформатизація суспільства, «інформатизація освіти» і впроваджено термін «нова інформаційна технологія» (НІТ). В цій документ був записан поточний стан справ у галузі інформатизації освіти і визначено основні напрями розвитку цього процесу. Згодом почали з'являтися різні вітчизняні психолого-педагогічні дослідження з питань нових інформаційних технологій які використовуються у навчанні. Дидактичні проблеми і перспективи використання інформаційних технологій у навчанні досліджувала І. Роберт [11]; психологічні основи комп'ютерного навчання визначив Ю. Машбіц [6]; систему підготовки вчителя до використання інформаційної технології в навчальному процесі запропонував і обґрунтував М. Жалдак [4]. Американському вченому С. Пейперту належить ідея «комп'ютерних навчальних середовищ», на якій базується більшість сучасних комп'ютерних програм. Ним досліджено можливості комп'ютера як засобу для розвитку розумової діяльності школярів [8, с. 164-165].

Слід зазначити, що інформатизація освіти – це процес забезпечення сфери освіти теорією і практикою розробки й використання сучасних нових інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічної мети навчання і виховання.

Саме завдяки інформатизації освіти у багатьох школах почали працювати курси допрофесійної та професійної підготовки учнів в галузі ІКТ – це було необхідно для того, щоб обраний напрямок почав роботу. Щоб реалізувати нову концепцію було необхідно обладнувати кабінети у школах обчислювальної технікою в яких подалі будуть проводитися відповідні заняття. Впровадження ІКТ у навчально-

виховний процес було поділено на декілька етапів. Перший мав назву «етап комп'ютеризації освіти» і його метою було створення та обладнання шкільних комп'ютерних класів.

Можна сказати, що цей *перший етап* не було реалізовано до кінця, так як недосконалість комп'ютерної техніки і програмного забезпечення не дозволяв створювати якісні інформаційні продукти, тим більше вони не могли стати універсальним засобом педагогічного призначення. Ведучими фахівцями з ІКТ того часу були вчителі інформатики, тому саме на їх предметах і обмежувалося використанням ІКТ, або якщо інформатика інтегрувалася з іншими предметами, насамперед, природничо-математичного циклу.

Другий етап проводиться в освіті й сьогодні. У ньому важливе місце займає зміна технічних засобів навчання шкільних предметів. Вже нормою стає підключення до мережі Інтернет багатьох шкіл. На цьому етапі вже не тільки кабінет інформатики, але і інші кабінети обладнуються комп'ютерами, цифровими проекторами та іншими пристроями. Починається нове покоління опанування інтернет-сервісів (Web 2.0).

Значна кількість вчителів-переметників завдяки курсам підвищення кваліфікації чи самостійно починає опанувати інформаційно-комунікаційні технології створення педагогічного інформаційного продукту (електронних дидактичних матеріалів, блогів, комп'ютерних презентацій, власних сайтів, платформ для створення тестів тощо).

З'являються перші навчально-методичні комплекси нового покоління на основі застосування ІКТ. Зростає рівень педагогічної ІКТ-компетентності фахівців освіти.

Інформатизація освітньої сфери є головним чинником формування інформаційного суспільства в Україні. Тому важливим етапом її становлення наголошується в Указі Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» [10] та Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року [2].

Але, за думкою багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів (С. Пейперта, А. Уварова, Є. Патаракіна та ін.) впровадження засобів ІКТ

навчання без оновлення змісту, методів та організаційних форм освітньої роботи не дає очікуваних результатів.

Тому третій етап розвитку ІКТ в освіті, почнеться у наступному десятилітті, буде розв'язувати задачі індивідуалізації навчально-виховного процесу.

Поточна навчальна програма та індивідуальна оцінка в кращому випадку довільні. Здатність точно оцінити учня може бути досягнута тільки при використанні сучасних технологій відстеження та баз даних. Засоби, за допомогою яких ми можемо зробити це реальністю, легко доступні, і їх потрібно всього лише витягти з полиці для використання. Згодом розвиток ІКТ дозволить зробити освітній процес заснований на індивідуальних траєкторіях кожного учня і він стане більш детальнішим чим зараз.

Список використаних джерел:

1. Дзюбенко А.А. Нові інформаційні технології в освіті: монографія / А.А. Дзюбенко. – М., 2000. – 104 с.
2. Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/494-2011-п>
3. Дистанційний курс «Цифрові технології», який містить сертифікаційний тест. URL: <http://www.microsoft.com/about/corporatecitizenship/citizenship/giving/programs/up/digitalliteracy/ukr/Curriculum.msp#certificatetest>
4. Жалдак М.І. Комп'ютер на уроці математики : посібник для вчителів / М.І. Жалдак. – К. : Техніка, 1997. – 304 с.
5. Концепція інформатизації освіти // Інфо Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: «А.С.К.», 2002. – С. 164-165.
6. Машбиць Ю.І. Актуальні психолого-педагогічні проблеми дистанційного навчання / Ю.І. Машбиць, М.Л. Смульсон // Актуальні проблеми психології (психологічна теорія і технологія навчання) / За ред. С.Д. Максименка, М.Л. Смульсон. – К. : Міленіум, 2005. – Т. 8. Вип. 1. – С. 6-23.
7. Науково-технічна інформація. Серія 2. Інформаційні процеси і системи / Всесоюзний інститут наукової і технічної інформації (Со-Виет Уніон); Всеросійський інститут наукової і технічної інформації. – М.: Всесоюзний інститут наукової і технічної інформації, 1983. – № 3. – С. 77-78.

8. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: «А.С.К.», 2002. – С. 164-165.
9. Проблеми теорії і практики управління / Міжнародний науково-дослідний інститут проблем управління. – Випуск 1-6. – Міжнародний науково-дослідний інститут проблем управління, 1995. – С. 22-23.
10. Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні: Указ Президента України від 30 верес. 2010 р. № 926/2010. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/926/2010>
11. Роберт І.В., Самойленко П.І. Інформаційні технології у науці та освіті. – М., 1998. – 178 с.
12. Targowski A. Paradigm shift: from IT to ICT / Andrew Targowski, Omar Khalil // Managing information technology resources in organizations in the next millennium : Information Resources Management Association International Conference, Hershey, PA, USA. – May 16-19. – 1999. – P. 1029-1034.
13. Holmes E. Strong executive role urged in new OTP / Edith Holmes // Computerworld : The Newsweekly for the computer community. – Weekly Newspaper; Second-class postage paid at Boston, Mass., and additional mailing offices. – 1977. – Vol. XI. – № 38, September 19. – P. 3.

Котова М.О.

учитель інформатики,

Дружківська ЗОШ I-III ступенів № 12 Дружківської міської ради

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК НАСТУПНА СХОДИНКА В РОЗВИТКУ ІКТ

Інформатизація уроку сьогодні розглядається як один з основних шляхів модернізації сучасної шкільної освіти. Це пов'язано не стільки з розвитком інформаційних технологій, але й зі змінами, викликаними, перш за все, розвитком інформаційного суспільства, в якому перше місце належить інформації та навичкам роботи з нею. Відповідно, головною задачею сучасної шкільної освіти є розробка освітніх програм і проектів, які зможуть створити сприятливі умови для виявлення та розвитку індивідуальних здібностей кожної дитини, формування особистості, яка зможе бути конкурентоспроможною в сучасному інформаційному суспільстві. Для цього сучасній школі потрібно пройти послідовні етапи:

відповідне технічне оснащення, створення дидактичних матеріалів, розробка нових освітніх програм та інше.

Розвиток інформаційних технологій і засобів телекомунікації надає базу для застосування наукових та освітніх програм на новому рівні: реалізація навчально-виховного процесу, який будується на використанні віддаленого доступу усіх суб'єктів навчального процесу до інформаційних ресурсів (дистанційне навчання). Дистанційне навчання – це сукупність сучасних педагогічних, комп'ютерних та інформаційних технологій, методів і засобів для організації освітнього процесу. В останні десятиліття швидко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання. Проблемам з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як: Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д.Кіган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон ін. та відповідно вітчизняними, такими як: О. Андрєєв, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторський. Та, незважаючи на велику кількість наукових досліджень, сучасна дистанційна освіта в Україні не застосовує всіх можливостей принципово нових форм і методів навчання, хоча дистанційні форми навчання могли б суттєво змінити педагогічну діяльність, бо дозволяють організувати самостійну пізнавальну діяльність учнів, озброїти їх методами та засобами здобуття знань, розвивати навички їх застосування на практиці, використовувати найсучасніші комунікаційні засоби для спілкування. Це дозволяє об'єднати матеріальні та наукові ресурси різних загальноосвітніх закладів, залучати провідних спеціалістів для проведення онлайн-курсів, організувати оперативний доступ до колективних навчальних матеріалів, реалізовувати спільні наукові проекти та програми. Дистанційна форма навчання надзвичайно гнучка і передбачає індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти, який може обирати найбільш зручний для нього режим навчання.

На цьому етапі свого розвитку ІКТ розширюють можливості навчального середовища завдяки своїм перевагам, адже сучасний дидактичний матеріал дуже різноманітний за формою та поданням: відеоролики, фотографії, різноманітні тестові завдання, індивідуальні творчі завдання, створення ефекту присутності («Я це бачив!»). У учнів з'являється відчуття реальності подій, інтерес, бажання дізнатися більше.

Особливістю такого навчального процесу є те, що центром діяльності становиться учень, який, виходячи зі своїх індивідуальних здібностей та інтересів, самостійно будує процес пізнання, адже ІКТ надає можливість за допомогою повторів відпрацювати деякі складні етапи роботи. Учні можуть самостійно залучитись до обговорення або виконання проекту в межах не тільки свого класу, школи або міста, але і всієї України. Для забезпечення взаємодії учасників учбового процесу системи дистанційного навчання надають такі засоби організації спілкування користувачів, як чат, форум, блог, відеоконференція.

Використання сучасних інформаційних технологій надає можливість реорганізувати викладання традиційних шкільних предметів, раціоналізувавши дитячу працю, оптимізувавши процеси пізнання та запам'ятовування учбового матеріалу та піднявши на більш високий рівень інтерес учнів до навчання. А це, в свою чергу, призведе до підвищення якості знань, допоможе дитині подолати труднощі під час спілкування з однолітками, дозволить проводити процес навчання в зоні комфорту для дитини, створить умови для кращого порозуміння між учнем та вчителем.

Дистанційне навчання, маючи наступні переваги: ефективність, гнучкість, модульність, технологічність, інтерактивність, соціальна рівність, індивідуалізація, доступність, нова роль вчителя, відповідає реаліям сучасного життя, адже використання мультимедійних навчальних технологій допомагає інтегрувати різні форми діяльності. Реалізація дистанційного навчання дозволить розв'язати низку завдань, які можна сформулювати таким чином:

- 1) забезпечення доступності різноманітних навчальних ресурсів;
- 2) здобування загальної і професійної освіти в зручній, адекватній і відповідній формі для того, хто навчається;
- 3) розвиток творчих та інтелектуальних здібностей здобувача за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті;
- 4) обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх;
- 5) організація дозвілля, відпочинку і розвитку;

Розвиток дистанційного навчання повинен продовжуватися і вдосконалюватися із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання. Але не слід забувати і про те, що яким би сучасним не був рівень освітніх програм та навчальних технологій, насамкінець все залежить від конкретного учня, його бажання вчитися, наснаги та працездатності в цілому.

Безумовно, як і в кожній формі отримання знань, у дистанційній є і свої недоліки, але їх подолання стає можливим завдяки рокам практичного застосування цієї форми не лише як допоміжної та однієї з побічних, а як можливо рівної класичній формі здобуття освіти.

Таким чином, процес становлення нової системи освіти в Україні має супроводжуватися суттєвими змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу, враховуючи досягнення як вітчизняної, так і світової педагогіки, розширювати область та аудиторію застосування на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій, повинен відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти гармонійному входженню учня в інформаційно-комунікаційне суспільство України. Не слід також забувати о ІКТ-компетентності сучасного педагога, яка дозволить йому застосовувати сучасні стратегії та форми роботи з освітньою інформацією, реалізувати гнучке управління освітнім процесом, а це є значимим і актуальним у наш час.

Інформатизація процесу освіти та новітні інформаційно-комунікаційні технології за умови повного їх використання та введення до освітнього процесу, докорінно змінять перебіг життя суспільства.

Список використаних джерел:

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.
2. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje>
3. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
4. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С.П. Кудрявцева, В.В. Колос. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 400 с.

Хабюк А.Я.

аспірант,

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Зі збільшенням знань і технічного прогресу суспільства наша країна потребує навичок навчання, які могли б допомогти їй йти в ногу з розвитком науки і техніки. Освітні системи в суспільстві і, отже, освіта не зможуть відокремитися від інших соціальних інститутів, національних та міжнародних взаємодій, широко відомих у глобальному середовищі. Освіта в двадцять першому столітті є центром, з якого виникають всі зміни і розробки. Інформаційні технології в освіті потребують культури. Цю культуру потрібно вивчати разом з використанням апаратних ресурсів. Система повинна бути освічена для використання інформаційних технологій; в іншому випадку закупівля та передача технологій та інвестицій – не що інше, як витрачання ресурсів. Хоча ці технології не є неупередженими в будь-якому сенсі, їх слід використовувати як засоби для передачі інформації в існуючих соціальних структурах. Однак, оскільки процес змін і трансформації є в природі соціальних інститутів людини, система освіти також схильна до деяких змін. Але фундаментальна проблема полягає в тому, що стратегії повинні бути прийняті для того, щоб системи освіти в країнах, що розвиваються, не тільки слідували розвиненим країнам, а й росли і розвивалися на основі власних потреб на шляху прогресу.

Сьогодні знання та інформація є основними ключами отримання продуктивності, конкуренції, багатства і комфорту. Таким чином, країни зосередилися на підходах для збільшення здобуття більш якісної освіти. Для того, щоб розвивати людський капітал, треба дивитися на наші школи та освіту, щоб побачити, чи розвивається наша освіта на шляху до світу, який швидко змінюється і прогресує. Проблема полягає в тому, що якщо порівнювати сучасний світ з минулим століттям, то ми стикаємося з яскравим розвитком наук, бізнесу, медичних послуг, комунікацій та багатьох інших галузей. Але, відвідуючи школи, ми, дивно, не бачимо ніякої різниці між сучасними класами та минулими століттями; студенти

сидять за партами, тримаючи олівець і папір. У той час як багато питань були змінені через науку і технічний розвиток, освіта і методи навчання студентів і вчителів залишилися незмінними [1]. Міжнародне суспільство технологій в освіті (ISTE) підкреслює, що вчителі сьогодні повинні готуватися до надання знань через технології для навчання студентів. Насправді, підготовка до застосування технології та інформованість про технологію для підвищення якості навчання студентів повинна бути однією з основних навичок вчителя [2].

Однією з ролей інформаційних систем в освіті є забезпечення того, щоб ми могли надати необхідну інформацію, коли вона потрібна. Ми повинні процвітати, щоб передбачити необхідну інформацію, щоб отримати доступ до неї, коли це необхідно. Деякі прогнози передбачають, що ІТ закінчується розвитком «глобального села», а інші вважають, що нові інформаційні технології допоможуть міжнародній згоді (взаєморозуміння), миру і братерству. Інші розглядають технологію як фактор посилення незалежності та просування демократичних ідей. Інші розглядали цю технологію як фактор, що вивільняє маси третього світу, тому, на їхню думку, слід дотримуватися цілей з метою отримання інформації за допомогою більших систем зв'язку. Але, крім жорсткого доступу до технологій, країни, що розвиваються, стикаються з структурно-поведінковими проблемами, пов'язаними з нею. Ефективність цих технологій залежить від політичних, культурних, економічних, технічних чинників і рівня прогресу програмного забезпечення та якості його інституціоналізації та її використання [7].

Враховуючи, що освіта використовувала технологію для розширення та розвитку різних процесів освітньої системи понад століття [8], не дивно, що прихід нової технології підвищив інтерес до отримання знань різними методами представлення цих знань. Сьогодні технологічна базова освіта досяжна в університетах розвинених країн. Смарт-школи зробили стрибок у віртуальному навчанні. Навчання в режимі он-лайн і дистанційне навчання є новими формами освіти в новому столітті [9]. Розвиваючи навчальні середовища на початку ХХІ століття, люди та суспільства несуть велику відповідальність на плечах навчальних закладів та їх традиційних структур завдяки зростаючій потребі освіти. Сьогодні різноманітні інформаційні та комунікаційні технології мають

здатність сприяти освіті та навчальному процесу [10; 11]. Також є докази того, що інформаційні технології забезпечують ефективні та негнучкі методи для викладачів, що професійно розвиваються [12; 13; 14].

На основі поглядів міжнародної комісії ЮНЕСКО з вивчення проблем комунікації, одна з ролей комунікаційних та інформаційних технологій у сфері освіти є передача необхідної інформації для росту, вироблення та розвитку особистості, вивчення навичок, передача необхідних та розширених повідомлень з метою допомогти учням у визнанні, розумінні та оцінці один одного та єдності у соціальних зобов'язаннях [20]. Освіта є одним з основних засобів, за допомогою яких можна отримати психо-рух, почуття єдності, аргумент і впевненість у собі, і в цьому випадку інформаційна технологія відіграє важливу роль. Зростання її в розвинених і нерозвинених країнах, особливо у випадку колективної комунікації, призводить до нових можливостей в освіті. Але, з іншого боку, здається, що менш розвинені країни і країни, що розвиваються, взагалі стурбовані тим, що вони відстають від «інформаційної революції», особливо в освіті. Це викликає занепокоєння, що значна частина державних фінансових коштів витрачається на придбання новітніх видів технологій без урахування підготовки до поглинання та використання його переваг. Країни, що розвиваються, повинні застосовувати таку політику, яка захищає їх від зовнішньоекономічних обмежень, що супроводжуються політичними та культурними наслідками. У той же час, ці країни повинні намагатися крокувати у напрямку своєї самостійності шляхом створення необхідної інфраструктури та контролю існуючих джерел.

Поява ПК (персональних комп'ютерів) та масштабів доступу до Інтернету встановлює середовище, що змушує глобальні освітні системи змінювати свою структуру освіти основними шляхами [22]. Очевидно, що в 21 столітті в світі домінують сучасні технології, а через швидкі наукові, економічні, культурні та політичні зміни освітні системи не зможуть вважати себе островами, відокремленими від інших соціальних і національних організацій. Тому що освіта, як з точки зору історичного емпіризму, так і особливих умов 21-го століття, безумовно, стане центром змін та еволюцій. Звичайно, суспільство не розглядає ІТ тільки як економічну змінну та політичний важель, але як можливість зміни

освіти через ІТ. Отже, можна припустити, що запропоновані моделі ІТ в освіті є центром за характером знань, функціональними методами і контрольним критерієм у суспільстві.

У сучасному світі освіта потребує сучасних, помірних і простих технологій для того, щоб задовольнити його потреби для свого прибуття та правильного використання. Освіта повинна проводити політику, найважливішими з яких є:

1. Розширення людських джерел ІТ через освітні програми та розвиток навичок підвищення ефективності робочої сили в освіті.
2. Використання ІТ для підвищення ефективності навчального закладу для кращої освіти, що супроводжує творчість.
3. Підтримка ІТ, наприклад, підтримка витрат, пов'язаних з дослідженнями та розширенням освіти.
4. Встановлення належної атмосфери та морального впливу участі в освіті шляхом використання ІТ.
5. Створення співпраці та координації між різними частинами у сфері використання вищезазначених засобів.
6. Розширення культури використання ІТ шляхом забезпечення та заохочення її споживання в освіті.

При оцінці видів інформаційних технологій освіта повинна розглядати такі питання, як потреба, властивості наукової ефективності, економічність та можливості та навички, які існують у даному випадку.

Чекрій І.І.

вчитель англійської мови,

Тернопільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЮНЕСКО (ПРИКЛАД ФРАНЦІЇ ТА ЕСТОНІЇ)

У Паризькій програмі ЮНЕСКО обґрунтовано, що зміни інформаційного середовища, спричинені інтенсивним розвитком

інформаційних та комп'ютерних технологій, потребують від учителів активного залучення електронного підручника у процес навчання.

Феномен електронного підручника вивчають як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Серед них вагомий внесок у теорію та практику застосування такого виду навчальної літератури зробили: В. Биков, В. Волинський, Г. Гаролд (Harold H.), М. Головка, Л. Голуб, Л. Гризун, Д. Дракуліц (Drakulic D.), Ю. Дорошенко, М. Жалдак, К. Карті (Carty K.), С. Лакета (Laketa S.), А. Ліу (Liu A.), Дж. Моннард (Monnard J.), Н. Морзе, О. Спирін, О. Тан (Tan O.), Н. Тверезовська та інші.

Мета тез: проаналізувати досвід використання електронного підручника країнами-членами ЮНЕСКО (на прикладі Франції та Естонії).

Звісно, є небагато країн, які успішно можуть швидко та якісно «реформувати» підручник. Розглянемо досвід Франції та Естонії щодо впровадження електронних матеріалів у процес навчання.

Процес децентралізації в освіті призводить до того, що місцеві органи влади Франції повинні взяти на себе більше обов'язків щодо вибору засобів та джерел навчання. Французьке міністерство запровадило експериментальний план розвитку, беручи до уваги збільшення використання мережі Інтернет як у школі, так і вдома. Проект французького Міністерства освіти під назвою "Espaces numeriques de travail" («Численні місця для роботи») актуалізує питання зв'язку між роботою в класі та вдома. Суть проекту полягає в тому, що кожен учень отримує в користування на один рік електронний шкільний портфель, який складається з підручників з усіх предметів, додаткових матеріалів та посібників, а також книг і буклетів, які зазвичай батьки купують своїм дітям для роботи в позаурочний час або на період канікул. Як стверджують урядовці, такий підхід (за умови правильного використання) допоможе сформувати основні навички та компетенції, які потрібні в ході навчання і впродовж життя [1, с. 103].

У зв'язку із швидким розвитком новітніх технологій уряд Естонії впроваджує активну політику комп'ютеризації шкіл. За даними дослідження станом на 2003 рік, один комп'ютер припадає на 20 учнів або 7 вчителів. Для цього Міністерство освіти залучає приватний сектор. Вчителі переконані, що використання електронних підручників та мережі Інтернет допомагає учням у навчанні, оскільки вони мають

доступ до гіперзображень, інтерактивних карт, можливість розгляду проблеми чи явища у просторі й часі.

Велику увагу естонці приділяють вивченню географії за допомогою електронних підручників. Вчителями різних шкіл було розроблено декілька платформ для вивчення цього предмета: «NetGate Koolielu» (www.koolielu.ee) – вебсайт для вчителів; Miksike Learning Environment (www.miksike.com) – сайт для вчителів і учнів з розробленими завданнями і матеріалами, розподіленими за темами і рівнями складності [3, с. 106].

Педагоги і науковці розуміють, що велика кількість доступної інформації в мережі Інтернет може перевантажувати учнів, ускладнювати процес навчання. Саме тому вчителі географії спільно з Міністерством освіти Естонії розробили програмне забезпечення для вивчення предмета, яке охоплює перелік посилань та інформацію, що відповідає вимогам освітньої програми. Наведемо приклад такого програмного забезпечення під назвою «Електронний підручник з географії Естонії» («Electronic textbook of Estonian Geography»). Навчальна платформа складається з чотирьох рівнів, які відрізняються складністю. Перший рівень (JUKU) створений для учнів, що опановують обов'язковий обсяг матеріалу (найпростіший рівень, короткі тексти та пояснення, найважливіші графіки, карти, діаграми й ілюстрації). Другий рівень (JUHAN) призначений для школярів, які зацікавлені у поглибленому вивченні географії (пропонує завдання на логіку, подає посилання на додатковий матеріал із наукових журналів з кожної теми). Третій рівень (JOHANNES) створений для вчителів (систематизований навчальний матеріал, приклади рекомендованих завдань, контурні карти й тести). Четвертий рівень (KAARDIJUTS) розроблений для учнів, які цікавляться картографією (розкриває основи картографії, представляє різного типу карти і принципи побудови, наводить приклади використання та ін.) [3, с. 108].

Таким чином, електронні підручники є важливим засобом навчання, що сприяє ефективному проведенню уроків. Однак науковці зазначають, що такий підручник не зможе замінити вчителя, який добре володіє знаннями про психологічні можливості дітей та їхні емоційні вимоги [2, с. 1807]. Також ефективність навчання залежить від типу зворотної реакції, заохочення і мотивації. Проте дослідники однакостайні в тому, що

електронні підручники зараз найкраще відповідають вимогам комп'ютеризованого навчального середовища і суспільства в цілому.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні досвіду інших країн-членів ЮНЕСКО та розробці рекомендацій щодо імплементації досвіду цих країн у вітчизняну систему освіти.

Список використаних джерел:

1. Bruillard E. Textbooks and electronic resources for low secondary schools. *Has Past Passed? Textbooks and Educational Media for the 21st Century. IARTEM*. 2005. Vol. 7, No. 15. P. 100–105.
2. Embong Abd. M., Noor A.M., Hashim H.M., Ali R.M., Shaari Z.H. E-books as textbooks in the classroom. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2012. No.47, P. 1802–1809.
3. Liiber Ü., Rosaare J. The role of the Electronic Textbook in the Use of Active Teaching Methods. *Has Past Passed? Textbook and Educational Media for the 21st Century. IARTEM*. 2005. Vol. 7, No. 15. P. 106–112.
4. Pingel F. UNESCO Guidebook on Textbook Research and Textbook Revision 2nd revised and updated edition. Paris: 7 Place de Fortenoy, 75352 Paris 07 SP UNESCO, 2009. 83 p.

НОТАТКИ

Наукове видання

**ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: СУЧАСНІ МЕТОДИКИ
ТА ЇХ ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: В. Удовиченко

Контактна інформація організаційного комітету:
73021, Україна, м. Херсон, а/с 20,
Науковий журнал «Молодий вчений»
Телефон: +38 (0552) 399 530
E-mail: info@molodyvcheny.in.ua
www.molodyvcheny.in.ua

Підписано до друку 27.06.2019. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 6,51. Тираж 100. Замовлення № 0719/22.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
Україна, м. Херсон, вул. Паровозна, буд. 46-а
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.